Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 167 (14187) | 1973 оной июлиин 18, среда | Сэн 2 мүнгэн

КОММУНИЗМ ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР БАЙГУУЛАГШАДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

СССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй зургаадахи сесси

СССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй зургаадахи сесси июлиин 17-до Москвада хүдэлмэрөө эхил-

Арадай соёл культурын ба эрдэм мэдэрэлэй хэмжээе шэлүүлгэ, коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулагшадые хүмүүжүүлгэ манай орон дотор коммунизм байгуулгын нөө үеын гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. ...эл нимэhээ арадай гэгээрэл тухай асуудалай—ССР Союзай ба союзна республиканууда хуули гаргаха гол дүримүүдые батални абаха тухай асуудалай энэ сессиин ...лэхэ зүйлдэ табигдаhаниинь гайхалтай бэшэ.

Национальностьнуудай Соведэй заседани үглөөнэй 10 ...та Кремль соо нээгдэбэ. Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат Я. С. НАСРИДДИНОВАГАЙ ...түүлэлгэ доро тэрэ СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай заседаниин зал соо болоо.

Союзай Соведэй заседани үглөөнэй 11 часта палатануудай заседаниин зал соо эхилбэ. Тэрэ Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат А. П. ШИТИКОВЭЙ түрүүлэлгэ ...о болоhон байна.

Сессинүүдэй хоорондохи үе соо наhа бараhан депутадууд Д. А. Велигуриннай, К. Н. Гришинэй, И. С. Конев, П. П. Лукьяненкын, И. Г. Петровскиин, М. А. Посохын, А. А. Сизовой, С. К. Токын, А. Н. Туполевай, Д. Филатовай дурасхаалые палатануудай заседаниуд дээрэ депутадууд hуурhаа бодожо, ёhолон хүндэлбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй шэнээр hунгагдаhан депутадуудай этигэмжэ түлөөлэлгэ тухай Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй мандатна комиссинуудай элидхэлнүүд палатануудай ами амяараа болоhон заседаниинууд дээрэ шагнагдаа.

Сессиин зүблэхэ зүйл баталагдаба:

1. СССР-тэхи арадай гэгээрэл, юрэнхы эрдэмэй дунда, техническэ мэргэжэл олгохо, тусхай дунда ба дээдэ hуралсал, тэдэнние саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай.

2. Арадай гэгээрэл тухай ССР Союзай ба союзна республиканууда хуули гаргаха гол дүримүүдэй проект тухай.

3. «Гүрэнэй нотариат тухай» СССР-эй хуулиин проект тухай.

4. ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.

Сессиин хүдэлмэриин гурим мүн лэ баталагдаа.

Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй хамтын түрүүшын заседани 12 часта Кремлиин Ехэ ордон соо, СССР-эй Верховно Соведэй заседаниинуудай зал соо болобо.

Нүхэд Л. И. БРЕЖНЕВ, Ю. В. АНДРОПОВ, А. А. ГРЕЧКО, А. А. ГРОМЫКО, А. П. КИРИЛЕНКО, А. Н. КОСЫГИН, Ф. Д. КУЛАКОВ, К. Т. МАЗУРОВ, А. Я. ПЕЛЬШЕ, Н. В. ПОДГОРНЫЙ, Д. С. ПОЛЯНСКИЙ, М. А. СУСЛОВ, А. Н. ШЕЛЕПИН, В. В. ЩЕРБИЦКИЙ, П. Н. ДЕМИЧЕВ, Б. Н. ПОНОМАРЕВ, М. А. СОЛОМЕНЦЕВ, В. И. ДОЛГИХ, И. В. КАПИТОНОВ, К. Ф. КАТУШЕВ гэгшэдэй президиумдэ ерэжэ hууха-дань, депутадууд, айлшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар угтаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат Я. С. НАСРЕДДИНОВА хоёр палатануудай хамтын заседани нээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо депутат К. Т. МАЗУРОВ «Орон доторхи арадай гэгээрэл ба тэрэнние саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай, арадай гэгээрэл тухай ССР Союзай ба союзна республиканууда хуули гаргаха гол дүримүүдэй проект тухай» элидхэл хэбэ.

Удаань СССР-эй гэгээрэлэй министр депутат М. А. ПРОКОФЬЕВ «СССР-тэхи юрэнхы эрдэмэй дунда hуралсал ба тэрэнние hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» элидхэл хээ.

Техническэ мэргэжэл олгохо hуралсалай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ депутат А. А. БУЛГАКОВ «СССР-тэхи техническэ мэргэжэл олгохо hуралсал ба тэрэнние саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» элидхэл хэhэн байна.

СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министр депутат В. П. ЕЛЮТИН «Дээдэ ба дунда hуралсал, тэрэнние саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» элидхэл хээ.

Энээгээр Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй хамтын түрүүшын заседани дүүрэбэ.

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани июлиин 16-да Кремль соо болобо. Н. В. Подгорный заседани хүтэлбэрилөө.

СССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй июлиин 17-до нээгдэхэ зургаадахи сессиин зүблэхэ зүйл, хүдэлмэриин гуримтай холбоотой асуудалнуудые Президиум хаража үзөөд, тэрэн тушаа зохихо шиидхэбэринүүдые абаhан байна. Президиум дурадхалнуудаа Союзай Соведтэ, Национальностьнуудай Соведтэ дамжуулаа. СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин үедэ абтаhан Президиумэй Указуудые баталан абаха тухай Верховно Соведтэ элидхэхыень СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзеда даалгагдаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведээр үзэмжэдэ табигдаhан Арадай гэгээрэл тухай ССР Союзай ба союзна республиканууда хуули гаргаха гол дүримүүдэй проект тухай асуудалые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хаража үзөө. Арадай гэгээрэл, залуушуулые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэг hайжаруулха зорилготой энэ хуулиин проект Президиумэй шиидхэбэреэр байгша оной апрель hарада түбэй ба республиканска газетэнүүдтэ толилогдожо, олониитын зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаhаниинь мэдээжэ. Гол дүримүүдэй проект СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай арадай гэгээрэлэй, эрдэм наука ба соёл культурын талаар комиссинуудай, хуули гаргаха дурадхалнуудые оруулдаг комиссинуудай, залуушуулай хэрэгүүдые эрхилдэг комиссинуудай үзэмжэдэ мүн лэ табигдаhан байгаа.

Тунхаглагдаhан гол дүримүүдэй проект үргэн олониитээр халуунаар угтагдажа, ажалшадай олон тоото магтаал hайшаалда хүртөө гэжэ комиссинууд Президиумдэ элидхээ. Һургуулинуудай, эмхи зургаануудай ба предприятинуудай коллективүүд, олониитын эмхинүүд, Соведүүдэй депутадууд болон олон хүнүүд проект зүбшэлгэдэ хабаадаhан байна.

Олониитэhээ ороhон дурадхалнуудта үндэhэлэн, гол дүримүүдэй проект тушаа hанамжа тобшололнуудые, проектдэ хэдэн нэмэлтэнүүдые, заhабаринуудые комиссинуудай бэлдэhэн тухай палатануудай арадай гэгээрэлэй, эрдэм наукын ба соёл культурын талаар комиссинуудай түрүүлэгшэнэр А. Э. Восс, П. Н. Федосеев гэгшэдэй хэлэhэн мэдээсэлые Президиум анхаралдаа абаба. Союзна республиканууда Верховно Соведүүдэй Президиумүүдhээ, СССР-эй министерствэнүүдhээ, албан зургаануудhаа, эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудhаа ороhон дурадхалнууд, ажаглалтанууд энэ хүдэлмэриин үедэ хараада абтаа.

СССР-эй правительствоор зохёон бэлдэгдэжэ, хуули hанамжалан дурадхаха палатануудай комиссинуудай үзэмжэдэ Президиумэй табиhан Гүрэнэй нотариат тухай СССР-эй Хуулиин проект тухай асуудал заседани дээрэ мүн лэ зүбшэгдэhэн байна. Хуулиин проект тушаа ороhон дурадхалнуудые, ажаглалтануудые СССР-эй Юстициин министерствэтэй, СССР-эй Верховно сүүдтэй хамта комиссинууд хаража үзөөд, шухала нэмэлтэнүүдые, заhабаринуудые проектдэ оруулhан комиссинуудай тобшололнууд бэлдэгдээ гэжэ комиссинуудай түрүүлэгшэнэр И. В. Капитоновой, И. Г. Кэбинэй мэдээсэлнүүдые Президиум анхаралдаа абаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков, Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова, СССР-эй министрнүүд В. П. Елютин, М. А. Прокофьев, В. И. Теребилов, техническэ мэргэжэл олгохо hуралсалай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ А. А. Булгаков, СССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ Л. Н. Смирнов, СССР-эй генеральна прокурор Р. А. Руденко Президиумэй заседанида хабаадаа.

(ТАСС)

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПАЛАТАНУУДАЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДТА

Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинууд — ...тэблэлгын-бюджетнэ, хүдөө ажахын, элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын, байгаали сахин хамгаалгын комиссинууд хүдэлмэрингөө түсэбүүдэй үндэhөөр июлиин 16-да ээлжээтэ заседаниинуудаа үнгэргөө.

Ороной арадай ажахы хүгжөөхэ юhэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэлгэтэй, палатануудай комиссинуудай ажал холбоотой, СССР-эй хуулинуудай ба Верховно Соведэй бусад шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноhоо хинамжалгатай холбоотой шухала асуудалнуудые комиссинуудай гэшүүд — депутадууд зүбшэлhэн байна.

Арадай ажахыда материальна нөөсэнүүдые гамтайгаар гаргашалха талаар жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай асуудал Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ комиссинууд хамтынгаа заседани дээрэ хаража үзөө. Материально-техническэ хангалтын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй элидхэл, депутадуудай бэлэдхэлэй бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ — Союзай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшын орлогшо В. Г. Ломоносовой хэhэн мэдээсэл тухай тэдэ hанамжануудаа хэлсээ.

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй үндэhөөр хараалагдаhан табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые дүүргэхэ талаар ехэ хүдэлмэриин хэгдэhэнэй ашаар арадай ажахыда материальна нөөсэнүүд гамтайгаар ашаглагдадаг болоо. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй турша соо хара металл, түлишэ, электрын элшэ хүсэн, цемент, химическэ бусад материалнууд ехээр алмагдаhан байна. Энэ талаар ушаржа байгаа дутуу дундануудые усадхан зайсуулхын тулада ниитэ союзна министерствэнүүдтэ, албан зургаанууд та, союзна республиканууда Министрнүүдэй Соведүүдтэ үгтэхэ дурадхалнуудые, зууршалалгануудые комиссинууд бэлдээ.

Шэнэ техникэ хүдөө ажахын үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые дүүргэлтын ябаса тухай асуудалые палатануудай хүдөө ажахын комиссинууд хаража үзөө.

Шулуу нүүрhэнэй промышленностиин предприятинуудта хүдэлмэришэдэй элүүрые хамгаалха тухай хуули ямараар баримталагдадаг гээшэб гэhэн асуудал палатануудай элүүрые хамгаалгын ба социальна хангалгын комиссинуудай заседани дээрэ зүбшэлэгдэбэ.

Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй байгаали сахин хамгаалха комиссинуудай заседани дээрэ шухала асуудал хаража үзэгдөө. Ороной уhа сөөрэмүүдтэ загаhанай нөөсэ баялигуудые хамгаалха, үргэдхэхэ тухай асуудал зүбшэлэгдэhэн байна.

Энэ үдэр Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй мандатна комиссинуудай заседани боложо, гараhан депутадуудай орондо hунгагдаhан депутадуудай этигэмжэ түлөөлэлгые шалгаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. П. Рубен, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай Түрүүлэгшэнэр А. П. Шитиков, Я. С. Насриддинова, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй зарим министерствэнүүдэй, албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай аппарадай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд комиссинуудай заседаниинуудта хабаадаа. (ТАСС).

...ИЛЗАЛГАНУУД ...ҮРЭБЭ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). ...намай Демократическа Республикын партийно-правительственна делегаци Буряад ошохоёо июлиин 16-да Ленинградhаа мордобо. ...эй ЦК-гай Центральна Комитедэй, СССР-эй правительствын уряалаар делегаци хани ёhоной албанай хэрэгээр манай орондо ерэhэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Ленинградай горкомой нэгэдэхи секретарь Б. И. Аристов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Ленсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. И. Казаков, Венгриин Арадай Республикаhаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Рапаи болон бусад тусхай тушаалтад аэропорт дээрэ партийно - правительственна делегацие үдэшэбэ. Тэдэнэр Аха дүү Вьетнамай түлөөлэгшэдтэ аян замдаа hайн ябахыень хүсэhэн байна.

...Н. КОСЫГИН, К. Ф. КАТУШЕВ МОСКВА БУСАЖА ЕРЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев болон ДРВ-гэй партийно-правительственна делегацитай хамта Ленинград ошоhон бусад тусхай тушаалтад июлиин 16-да Москва бусажа ерэбэ.

(ТАСС).

Украинын тарьяашадай үүсхэл дэмжэнэбди

ХАРЮУСАЛГАЯА ОЙЛГОН...

Ехэ, багашье hаань, өөрынгөө хара хүлhэ гаргажа тариhан ороохо тарьяанайнгаа ургасын мүнөө пэгшэгэр үдхэнөөр ургаад, hагсайжа, бүхы газараа үргэлжэ хүхэ ногоон хибэс хүнжэлөөр хушаад байхыень харахадаа, хэн механизаторай зүрхэ сэдьхэл баясахагүйб даа.

Мүнөө жэлдэ манай ажахыда хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэриин хаhа сагтаа hайн шанартайгаар хэгдэhэнэй ашаар мүн июнь hарада хура бороогой таhалдаагүй ороhонойнь ашаар тарьяанай ургасын гараса хаа хаанагүй жэгдэ hайн. Эгээл доогуур абажа хэлэхэдэ, гектарай дунда зэргээр 15—16 центнер, зариманhаань 20—22 центнер тарьяан абтаха аабза гэжэ hанагдана. Иимэ hайнаар ургаhан тарьяае хуряахын урда тээ комбайнаа заhабарилжашье байхада үрматай, тэрэнээ минуташье hаатаха, зогсохогүйгөөр заhабарилхын тула үнэн зүрхэнhөө оролдоогүйдэ яашье аргагүй ха юм. Илангаяа элбэгээр ургаhан тарьяае гээлтэ хороолтогүйгөөр хуряахын тула бүхы хэмжээ абаха, агрегадаа халуун хүдэлмэриин үедэ минуташье миин байлгангүй, гонзогоршье хоолос унагаангүй абаха гээшэ бидэ комбайнернуудай нэрэ хүндын хэрэг болоно. Теэд иимэ тарья хуряаха харюусалгаяа hайн ойлгохо хэрэгтэй.

Үхэр мал үсхэбэрилжэ, мяха үйлэдбэрилдэг гол шэглэлтэй манай совхоз тарьяалангай газараар багашаг юм. Бүхыдөө 2500 гектар ороохото ургамалнууд тарьгданхай. Тэрэнэйнгээ ехэнхиие амяарлан хуряаха, бүхы агрегадуудаа бүлэг бүлэгөөрнь бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, түрүү онол аргануудые хэрэглэхэбди. Ажахыдамнай бүхыдөө 20 комбайн хүдэлхэ юм. Тэрэнэймнай найманиинь шэнэ «Сибиряк» комбайн. Мүнөө комбайнуудаа заhабарилжа байнхайбди. Һаяшаг совхозой главна инженер В. Авдеевтэй хөөрэлхэдэмни, комбайнай гол узел болохо двигатель, коробко передача гэхэ мэтэ зүйлнүүдые «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй Бэшүүрэй отделенидэ заhабарилжа, гол түлэб бэлэн болгоод байнабди гээ hэн. Саада тээнь жэжэ божо заhабарилгые бидэ комбайнернуудаа түргэн бүтээжэ шадахабди.

Би 12 жэлдэ комбайнераар таhалгаряагүй хүдэлнэб. Жэл бүри шахуу мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гарасалдаад лэ байгша hэм. Жэшээнь, урзанда совхоз соогоо эгээл ехэ ургаса хуряажа, социалис мүрысөөнэй гуримай ёhоор «Восход» мотоцикл шанда хүртөө hэм. Нёдондо үбшэлөөд, хуряалгын дүүрэтэр хүдэлжэ шадаагүйб.

Одоол мүнөө жэлдэ хамсыгаа шаман мүрысэхэ hанаатайби. Хэнэйшье илажа гарахань үшөө мэдэгдэнэгүй, бултал бэрхэ механизаторнууд ха юм. Сергей Вакарин Михаил Сукнев гэгшэд хүндэ мүхөөгөө үгтэхэ зон бэшэ. Нилээд үсэд шанга мүрысөөн болохол байха. Хабаяа туршахал гүбдээ даа.

Гансал нэгэ асуудалда hанаата болохоор байна. Манда комбайнернууд дуталдадаг юм. Мүнөөшье хэдэн комбайн үшөө эзэтэй болоогүй байна. Иимэ байдал жэл бүри тохёолдоно, минии hанахада залуушуулые механизаторай мэргэжэлдэ үшөөл үсөөнөөр hурганабди, хуушанай комбайнернуудые ажалдань бэхижүүлхэ онол арга багаар хэрэглэнэбди. тэдэнние ёhоор урмашуулнагүйбди гэжэ hананаб. Энээнhээ уламжалан, бүхы дээрээ совхоздо механизаторнууд үсөөн болошоо.

Мүнөө совхозой дирекци, партком ондоо тээhээ хүнүүдые элсүүлжэ, бүхы комбайнуудаа эзэдтэй болгохо, нэгэшье агрегадуудые миин байлгахагүйн тула бүхы хэрэгтэй хэмжээ абаха юм ааб даа.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхозой комбайнер.

СОВЕТ-ИНДИИН БҮЛГЭМЭЙ ОТДЕЛЕНИ БАЙГУУЛАГДАБА

Республикын ажалшадай түлөөлэгшэд Улаан-Үдэдэ үсэгэдэр сугларжа, соёл культурын харилсаанай талаар совет-индиин бүлгэмэй Буряадай отделени байгуулха гэhэн асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Эб найрамдалай, социализмын хэрэгтэ СССР болон хариин оронуудай ажалшадай хоорондохи хани ёhоной харилсаа холбоо саашадань бэхижүүлгын, тусхайлбал, Индиин республикатай СССР-эй соёлой харилсаа холбоо үргэдхэлгын ехэ удха шанартай байhые тэмдэглэн, Буряадай АССР-эй олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан иигэжэ тогтообо:

совет-индиин соёлой харилсаа холбооной бүлгэмэй республиканска отделени (ОСИКС) байгуулха;

совет-индиин бүхэсоюзна бүлгэмөөр дамжуулан, Манипур, Трипура штадуудтай соёлой харилсаа тогтоохыень совет-индиин соёлой харилсаа холбооной бүлгэмэй Буряадай отделениин правленидэ даалгаха.

«САГААН АЛТАН» УРДАНА

РЕПОРТАЖ

Энэ жэлдэ зунай эхеэр Ивалгада хура бороо удаан ороогүй, хожомхон болотор хүйтэншэг байжа, бэлшээриин ногооной гараса муу байгаа. Тэрэнhээ уламжалан хонид хаhа сагтаа ехэ хүшэлжэ бираагүй, ноохонойнь хөөрэсэ удаараа.

Тиимэhээ хонидой нооhо хайшалалга эндэ урда урдынхиhаа оройшог эхилээ. Һаяхан бидэ Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын хонидой нооhо хайшалалгын нэгэ пунктда хүрөөбди. Уужам ехэ сарай соо тодхогдоhон оньhон машинкануудай зэргэ хүдэлжэ, жэнгирэлдэхэ абяан шэхэндэ таhарнагүй. «Сагаан алтан» зай забhаргүй урдажал байна.

— Хайшалагшадаа хоёр звено болгожо хубаанхайбди. Звено бүхэндэ 12 оньhон хайша хүдэлнэ. Тиихэдэ эндэмнай Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумэй hурагшад ажалай дүршэл олонгоо өөhэдынгөө оньhон хайшаар хонидой нооhо абалсана. Яhала шадамар бэрхэ хүбүүд, басагад даа. Бүхыдөө 10 мянган хонидой талаараа hайн, саг алмагдана, хүнэй хүсэншье үлүү гаргагданагүй, нооhоншье сэбэрээр абтана, — гэжэ Бимба Базаров хэлэнэ.

Энэ пунктын нүгөөдэ звеное комсомол хүбүүн Пурбо Цыбиков толгойлно. Тэрэ баhал бушуу түргэн хайшалдаг шадабаритай хүн. Үдэр соо 60—65 хонидой нооhо абана. Нүхэр Цыбиковэй звенодо түргэн аргаар хайшалдаг хүнүүд олон.

Хоёр звено хоорондоо ана-мана мүрысэжэ ажаллана. Хэниишье хэнhээ гээгдэхэгүй гэжэ шадалаараа оролдоно.

Хайшалагдаhан нооhо hайн шанартайгаар илгаха, классыень зүбөөр тодорхойлхо гээшэ ехэ харюусалгатай ажал. Эндэ дүршэлтэй классировщик Н. А. Карпухова хүдэлнэ.

— Яhала оролдосотой шадамар хүбүүд лэ даа. Абтаhан нооhоной шанар hайн. Хонидой арhа хайшалhан, гэмтээhэн ушар үгы. Зариман тиимэшье олон хонидой нооhо абаагүйшье haa, hайн шанартайгаар хайшална, — гэжэ Надежда Карпухова хэлэнэ.

Нооhые богонихон болзор соо хайшалжа абаха зомди, — гэжэ агрегадай начальник Е. Н. Холбоев хөөрэнэ.

Июлиин 5-hаа эхилжэ хайшалаад, найман отарын хонидой нооhо абаад байна. Түрүүшын үдэрhөө бэрхэ хайшалагша Бимба Базаров эгээл олон хониной нооhо абана. Түрүүшын үдэрнүүдтэ халаан соо 75—80 хонидой нооhо хайшална. Энэньшье гайхалгүй. Бимба хонидой нооhо түргэн аргаар хайшалха талаар онсо мэргэжэhэн, республикын чемпион хэдэн удаа болоhон бэрхэ хайшалагша ха юм. Мүн тэрэ Монголой Арадай Республика ошожо, тэндэхи хонишодые нооhо шэнэ аргаар хайшалха дүршэлдэ hургаа.

— Нооhо хайшалалгын эхилхэhээ урда эдэ хүбүүдые түргэн хайшалха онол шадабарида hургаа хүм. Мүнөө минии звенодо 12 хайшалагшад хүдэлнэ. Тэдэнэй 6-ниинь түргэн аргаар хайшалдаг. Хонидой нооhые иигэжэ хайшалхада алишье

М. П. Мясникова илгагдаhан нооhые амяар амярайнь мэшээглээд, пресстэ багсалан уяжа, ПОШ-то эльгээнэ. Түрүүшын 60 гаран центнер нооhон бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаба.

Хайшалагшадай hаадгүйгөөр хүдэлхын тула пункт дээрэнь халуун эдеэн бэлдэгдэжэ, хүнүүд үдэртөө хоёр дахин эдеэлээд хүдэлнэ. Бэрхэ тогоошон Г. Б. Мордовская амтатай эдеэ шанадаг гэжэ магтуулhаар.

Хонидой нооhо хайшалалгын ажалай эршэ үдэрhөө үдэртэ шангадана. Бүхы хонидойнгоо нооhые июлиин 15—20 болотор заатагүй дүүргэхын түлөө эндэхид шармайн оролдоно.

Н. САВЕЛЬЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Пунктын бэрхэ хайшалагша, республикын чемпион Б. Базаров. 2. Залуу хайшалагша П. Цыбиков. 3. Нооhо илгагша Н. Карпухова (зүүн гар тээхинь).

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

СОВЕТ-ВЬЕТНАМ ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

Вьетнамай Ажалшадай партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан, ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министр Фам Ван Донг түрүүтэй ПТВ-гэй ба ДРВ-гэй правительствын делегаци КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын уряалаар Советскэ Союзда албанай хэрэгээр ерээд, 1973 оной июлиин 9-hөө 16 хүрэтэр байба.

Вьетнамай делегаци СССР-тэ байха үедөө Лихачевой нэрэмжэтэ Московско заводто хүрэhэн, Ленинград ошожо, хотын түүхэтэ гайхамшаг газарнуудтайнь танилсаhан, тэрэшэлэн Ленинградай промышленна хэдэн предприятинуудаар ябаhан байна.

Тус делегациин хабаадалгатайгаар Москва болон Ленинградта үнгэргэгдэhэн митингнүүд совет-вьетнам эбдэршэгүй бата хани барисаанай эли тодо гэршэ болоо. Аха дүү Вьетнамай түлөөлэгшэдэй Советскэ Союзда ерээд байхадань, хаа хаанагүй хани халуунаар, баяртайгаар угтаа, энэнь баатар габьяата вьетнам арадтай Совет ороной ажалшадай hанала hэгэдэн талархалгын жэшээ харуулаа.

ПТВ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан, ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министр Фам Ван Донг, ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министрэй орлогшо Ле Тхань Нги гэгшэд эндэ ерээд байха үедөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнотой, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкатай, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй обороной министр А. А. Гречкэтэй, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушевтай уулзаhан, хөөрэлдэhэн байна.

Эдэ уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүдтэ:

Совет талаhаа — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Гадаадын экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша К. В. Русаков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, СССР-hээ ДРВ-дэ байдаг элшэн сайд И. С. Щербаков гэгшэд хабаадаа.

Вьетнамай талаhаа — ПТВ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ДРВ-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Во Тхук Донг, ДРВ-гэй министр, гүрэнэй түсэблэлгын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Нгуен Ван Кха, ДРВ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Нгуен Ко Тхать, ДРВ-гэй национальна обороной министрэй орлогшо генерал майор Чан Шам гэгшэд хабаадаба.

Үнэн зүрхэнэй, нүхэдэй ёhоор үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнүүдэй үеэр хоорондоо мэдээнүүдые абалсаhан; Советскэ Союзай ба Вьетнамай Демократическа Республикын хоорондохи түгэс харилсаа холбооое саашадань хүгжөөлгын, Вьетнам тушаа Парижай хэлсээе дүүргэлгын, хоёр талые hонирхуулдаг уласхоорондын бусад шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

I.

Совет хүтэлбэрилэгшэд СССР-тэхи коммунис байгуулалтын ябаса тухай, түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй зорилгонуудые дүүргэхын тула совет арадай политическэ, ажалай ехэ эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байhан тухайда Вьетнам ханинартаа мэдээсэбэ.

Совет арад тушаа, агууехэ Ленинэй орон тушаа, социализмын ба коммунизмын үе сагай эхи табиhан, сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлэй замые арадуудта зааhан, хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи агууехэ революциин — Октябриин революциин Эхэ орон тушаа вьетнам арадай маша халуун мэдэрэлтэй байдагые Вьетнамай делегаци элирхэйлэн мэдүүлээ.

Оршон мандажа байгаа үе сооогоо Совет гүрэнэй туйлаhан гайхамшаг амжалтануудые ехэтэ hайхашаан баясажа байдагаа вьетнам тала элирхэйлбэ. Совет арад Октябриин революциин туйлалтануудые нэрэтэй солотойгоор аршалан хамгаалhан, фашис аюулhаа хүн түрэлтэниие абарhан, хүн түрэлтэнэй обществын хүгжэлтые тодорхойлхо эшэ нүхэсэл бологшо дэлхэйн социалис байгуулалтын эмхидэн бүрилдэхын тула шухала аятай зохид арга боломжо хангаха хэрэгтэ, национальна бэеэ даахан байдалтай болохын түлөө бүхэ дэлхэйн хүдэлөөнэй хүсэн түгэлдэр дэбжэлтэдэ эдэбхитэйгээр туhалhан; экономикын, соёлой, эрдэм болон техникын хүгжэлтын талаар урдань үзэгдөөгүй ехэ амжалта туйлаhан, хүнэй аша туhада зорюулан замбуулиниие шэнжэлхэ үе сагай эхи хамагhаа түрүүлэн табиhан байна. Советскэ Союз мүнөө сагай промышленностьтай, хүгжэлтэ түгэс хамтын хүдөө ажахытай түгэлдэр зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй, түрүү соёл ба эрдэм наукатай дэлхэйн агууехэ гүрэн болонхой. Советскэ Союз хамагhаа түрүүн социализм байгуулжа дүүргэhэн, коммунизмда хүргэхэ зам мүнөө табижа байhан орон болоно.

Совет гүрэн мүндэлэн мандаhан сагhаа хойшо амгалан байдал сахиха, арадуудай хоорондын хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулаа. Советскэ Союз империализмда эсэргүү, эб найрамдалай, национальна бэеэ даахан байдалай түлөө, демократиин болон социализмын түлөө тэмсэгшэ бүхы дэлхэйн революционно, түрүү хүсэнүүдые бэхижүүлгэдэ бусад аха дүү социалис оронуудтай хамта эдэбхитэйгээр туhалжа байна.

КПСС-эй XXIV съездын табиhан коммунис байгуулалтын асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай Коммунис партиин, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй тэрэнэй Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро шэнэ, бүри ехэ амжалтануудые туйлахыень совет арадта вьетнам арад үнэн зүрхэнhөө хүсэнэ. Энэнь социализмын хэрэгэй түлөө арадуудай тэмсэлдэ зориг бадаруулагша жэшээ болон, дэлхэйн социалис байгуулалтын хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ тупа ехээр хүргэхэ байха.

Вьетнам хүтэлбэрилэгшэд Вьетнамдахи оршон байдал тухай, шэнэ шатада бэелүүлэгдэжэ байгаа зорилгонууд тухай, Вьетнам тушаа Парижай хэлсээе шууд дүүргэхэ зорилготой хэмжээнүүд тухай, Хойто Вьетнамдахи арадай ажахын hэргээгдэжэ, социализмын байгуулагдажа байhан тухай мэдээсэбэ.

Совет партиино-правительственнэ делегаци вьетнам арадай баатар габьяагаарнь, Эхэ ороноо абарха дайндаа, ДРВ-дэ социализм байгуулха хэрэгтээ туйлаhан гайхамшаг илалтануудаарнь баясан омогорхожо байhанаа элирхэйлбэ. Вьетнам арад Вьетнамай Ажалшадай партиин хүтэлбэреэр, аха дүү социалис оронуудай туhаламжа ба дэмжэлгэ хэрэглэн, амгалан, нэгэдэмэл, бэеэ даанхай, демократическа, хүгжэлтэтэ Вьетнамые тогтоон байгуулха хэрэгтээ ехэ амжалта туйлаха гээд этигэдэг байдагаа совет хүтэлбэрилэгшэд элирхэйлэн мэдүүлээ.

Вьетнамай Ажалшадай партиин хүтэлбэри доро вьетнам арадай туйлаhан илалтые социализмын асари ехэ зохёон байгуулхы хүсэнэй, орон дотороо эзэн байха эрхын түлөө тэмсэлдэ, империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлдэ асари ехэ шэн зориг, тэсэбэри ба баатар габьяа гаргаhан ябадалай эли тодо гэршэ болоно гэжэ тоолодог байhанаа Совет тала тусхайлан тэмдэглээ. Вьетнамдахи дайе болюулха, амгалан байдал hэргээхэ тухай вьетнам арадай национальна гол эрхэнүүдые хүндэлдэг байхаар хараалhан Парижай хэлсээн, тэрэшэлэн байгша оной июниин 13-най хамтын коммюнике хадаа Вьетнамай Демократическа Республикын ба Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын шухала туйлалта, вьетнам арадай агууехэ баатаршалгын үрэ, социалис оронуудай, национально - сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй хамтын илалта мүн болоно.

Сэрэгэй, политическэ ба дипломатическа асуудалнуудаар сэгнэшэгүй ехэ, үрэ түгэс дэмжэлгэ туhаламжа вьетнам арадта үзүүлhэн, тиин бэеэ даахан байдалаа, эрхэ сүлөөгөө хамгаалха социализм байгуулха хэрэгтээ вьетнам арадай түүхэтэ илалта туйлаха ябадалдань шухала хубитаяа оруулhан Советскэ Союзай Коммунис партида, Советскэ правительствэдэ, бүхы совет арадта Вьетнамай Ажалшадай партиин Центральна Комитедэй үмэнэhөө, Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын ба бүхы вьетнам арадай үмэнэhөө хүндэтэ Президент Хо Ши Минэй захяае бэелүүлэн, үнэн зүрхэнэй гүн ехэ баясхалан хүргэбэ.

ДРВ-гэй правительствын, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын хододоо баримталдаг хараа бодолые, Вьетнам тушаа Парижай хэлсээе хүсэд бүрин хүндэлхэ ба хэлбэришэгүйгөөр дүүргэлтэ болгохо гэдэг хараа бодолые Вьетнамай тала лаблан батална, США-гай ба Сайгоной захиргаанай зүгhөө мүн лэ тиимэ хараа бодол баримталха эрилтэ табина.

Парижай хэлсээе дүүргэхэ, Вьетнамда амгалан байдал сахиха, Хойто Вьетнамда социализм байгуулха, эб найрамдалай бэеэ даахан байдалай, демократиин ба нейтралитедэй замаар Урда Вьетнамые хүгжөөхэ, ороноо амгалан ёhоор нэгэдхэхэ ябадал туйлаха зорилготой ДРВ-гэй Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын политикые Советскэ Союз шууд дэмжэнэ.

Урда Вьетнамай хүн зоноой хүсэл эрмэлзэлые гансааран лэ бодото дээрэнь элирхэйлдэг түлөөлэгшэд болоhон Урда Вьетнамай Республикын Национальна фронттой, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительстватай хани ёhоной харилсаагаа Советскэ Союз бүхы талаарнь хүгжөөхэ байха. Лаостохи эб найрамдал hэргээхэ, национальна эблэрэлгэ туйлаха тухай хэлсээе дэмжэжэ байhанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлнэ. Тус хэлсээе сэхэ шууд, хүсэд бүрин бэелүүлбэл, ороноо сүлөөтэй, бэеэ даанхай болгон хүгжөөхэ гэдэг лаотян арадай бүрин эрхэ хангаха байха гэжэ тоолоно.

Оронойнгоо сүлөөтэй, бэеэ даахан байдалтай байха эрхые амжалтатайгаар хамгаалжа байгаа Камбоджын патриотическа хүсэнүүдтэй hанал нэгэтэй байhанаа совет ба вьетнам делегацинууд тусхайлан тэмдэглэбэ.

II.

Дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй шэнэ хубаарал, социалис гүрэнүүдэй политическэ экономическа, сэрэгэй хүсэ шадалай ургалта, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй бэхижэлгэ, хүдэлмэришэнэй ба коммунис хүдэлөөнэй дэбжэлтэ хадаа эб найрамдалай, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын хэрэгэй саашанхи илалтануудта шухала бодото арга нүхэсэлнүүдые бии болгоно гэжэ совет ба вьетнам хүтэлбэрилэгшэд тоолоно. Империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүү тэмсэлдээ вьетнам арадай туйлаhан илалта, Парижай хэлсээнэй баталагдаhан ушар Азида, бүхы дэлхэй дээрэ аюулгүй, амгалан байдал бэхижүүлхэ ябадалда шухала үүргэ дүүргэнэ.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, ниитын ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй хоорондоо амгалан ёhоор харилсан оршолгын асуудалнуудаар В. И. Ленинэй хараалhан гол ёhонуудые бэелүүлхэ, бэеэ даахан, сүлөөтэ байдалай түлөө, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэгшэ арадуудые шууд дэмжэхэ зорилгоор Советскэ Союзай эрхилдэг ажал ябуулгые ПТВ ба ДРВ-гэй правительство дэмжэнэ.

Европодохи гүрэнүүдэй мүнөөнэй хилэнүүдэй, тэрэ тоодо Германиин Демократическа Республикын ба Германиин Федеративна Республикын хоорондохи хилын хубилгагдашагүй байлгые уласхоорондын эрхын талаар эсэслэн мэдэрэлгэ—ФРГ-тэй СССР-эй, ПНР-эй, ГДР-эй баталhан зохихо договорнууд дотор бэелэлээ олоhон ушар — Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи амгалан ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тон шухала алхам болоно гэжэ хоёр тала тоолоно.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар hаяшаг хүдэлмэреэ эхилhэн ниитэ европын зүблөөн фашизмда эсэргүү дэлхэйн дайнай дүнгүүдые батадхаха, энэ түбидэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхээр аятай hайн нэмэлтэ арга боломжонуудые хангаха зэргэтэй гэжэ хоёр тала тоолоно.

Империализмда, колониализмда, шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүү, бэеэ даахан, сүлөөтэ байдалай түлөө, демократиин ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө Азиин, Африкын ба Латиин Америкын арадуудай тэмсэлые совет, вьетнам делегацинууд шууд дэмжэнэ.

Хоёр талын hанамжын ёhоор, социалис оронуудай хоорондын эмхидэл ба харилсаа холбооое бүхы талаарнь бэхижүүлгэ, социалис байгуулалтын ба национально-сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбооое батадхалга, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудай үндэhөөр коммунис хүдэлөөнэй эмхидэл жагсаалые саашадань батадхалга мүнөө илангаяа шухала удхаа шанартай болоод байна. Империализмда эсэргүүсэн тэмсэдэг мүнөө сагай эб найрамдалта бүхы хүсэнүүдые эмхидхэн жагсааха хэрэгтэ оруулдаг хубитаяа улам арьбадхахабди гэжэ КПСС, ПТВ мэдүүлнэ.

III.

Совет ба вьетнам партийно-правительственна делегацинууд СССР-эй, ДРВ-гэй хоорондын харилсаае бүхы талаарнь хаража үзөөд, хамаг шухала асуудалнуудаар — политическэ, экономическа суртал бодолой, тэрэшэлэн обороной hалбаринуудай талаар совет-вьетнам хани барисаанай, аха дүү ёhоной харилсаа холбооной үрэтэй hайнаар, таhалгаряагүй хүгжэжэ байhые сэдьхэлээ ехээр ханан тэмдэглэнэ. Советскэ Союзай ба ДРВ-гэй хоорондын харилсаае бүхы талаарнь хүгжөөхэ мүнөөнэй ба саашанхи зорилгонуудые хоёр тала зүбшэн хэлсээ.

Хоёр тала:

— КПСС-эй, ПТВ-гэй хоорондохи аха дүү ёhоной холбоо барисаае бүхы талаарнь үргэдхэхэ, хоёр талые hонирхуулдаг асуудалнуудаар зүбшэлгэнүүдые эмхидхэхэ, hанал бодолоо мэдэлсэхэ;

— хоёр ороной хоорондын экономическа, техническэ харилсаа холбооое саашадань гүнзэгырүүлхэ, тэрэ тоодо экономикын, эрдэм болон техникын талаар вьетнам үндэhэн кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ, ДРВ-гэй социалис экономикые hэргээлгын ба саашадань хүгжөөлгын, вьетнам арадай баян дэлгэр байдалые хүгжөөлгэдэ туhа хүргэхэ;

— эрдэм ухаанай ба соёлой эмхи зургаануудай хоорондын, тэрэшэлэн хоёр ороной ниитын эмхинүүдэй хоорондын холбоо барисаае хүгжөөхэ ябадал урмашуулан дэмжэхэ, социалис ба коммунис байгуулалтын дүй дүршэл халан абалсаха гэжэ хэлсэгдээ.

Арадай ажахыгаа hэргээхэ, хүгжөөхэ хэрэгтэнь Вьетнамай Демократическа Республикада Советскэ Союзай зүгhөө үзүүлэгдэхэ туhаламжа тухай гол шухала асуудалаар, ДРВ-гэй партийно-правительственна делегациин Советскэ Союзда ерээд байха үедэнь, ойлголсогдоhон байна. Советскэ Союзай туhаламжаар ДРВ-дэ бариггдаhан арадай ажахын барилгануудые hэргээлсэхээр, тэрэшэлэн Хойто Вьетнамдахи социалис ёhоной индустриализациие хүгжөөлгэдэ туhалха промышленна шэнэ предприятинуудые, тэрэ тоодо гидроэнергетическэ предприятинуудые бүтээхэ хэрэгтэнь туhа хүргэхөөр бэлэн байhанаа Совет тала элирхэйлэн мэдүүлээ. Хүн зоной хэрэглэмжэ хангахын, арадай ажахые hэргээхын тула шухала промышленна, хүдөө ажахын элдэб түхэреэлгэнүүдые, транспортын хэрэгсэлнүүдые, үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудые, эдеэ хоолой зүйлнүүдые Советскэ Союз 1974 ондо ДРВ-дэ үгэхэ байха.

КПСС-эй ЦК, Советскэ правительство аха дүү вьетнам арадта дэмжэлгэ үзүүлхэ асуудалаар интернационалис ёhоной, хэлбэришэгүй хараа бодолоо үндэhэ болгон, дайгаар hандаргагдаhан арадайнь ажахые hэргээхэ зорилгонуудтай холбоотой Вьетнамай Демократическа Республикын эрилтэ хэрэглэмжые хараада абалсан, экономическа хүгжэлтынь хэрэгтэ зорюулжа үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ Советскэ Союзай зүгhөө ДРВ-дэ үгтэhэн урьhа зээлинүүдые бусаалтагүй туhаламжа болгохо гэhэн шиидхэбэри гаргаба. Зохихо документдэ хоёр талаhаа гар табигдаа.

Хани ёhоной энэ ябуулгынь түлөө Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствада ехэ баяр баясхалантай байhанаа Вьетнамай тала элирхэйлэн мэдүүлээд, иимэ шиидхэбэри вьетнам арадай зориг бадаруулха ехэ нүхэсэл болохо байха гээд тоолоно. КПСС, Советскэ правительство, аха дүү совет арад тушаа гүн ехэ баясхалангай мэдэрэл түрүүлнэ. Советскэ Союзай саашадаа үзүүлхэ туhаламжа Вьетнамай Демократическа Республика дотор социализм байгуулха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ байха гэжэ Вьетнамай партийно-правительственна делегаци тусхайлан тэмдэглэнэ.

* * *

Советскэ Союзда ДРВ-гэй партийно-правительственна делегациин албанай хэрэгээр ерэhэн ушар, эндэ хэгдэhэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд КПСС-эй, ПТВ-гэй хоорондын, СССР-эй ба ДРВ-гэй хоорондын хани барисаае, харилсаа холбооое улам батадхаха, хүгжөөхэ хэрэгэй шухала шэнэ шата болохо гэжэ этигэнхэй байhанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Нүхэд Ле Зуан, Фам Ван Донг Вьетнамай Демократическа Республикада албанай хэрэгээр ошохыень Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациие Вьетнамай ажалшадай партиин Центральна Комитедэй, Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын үмэнэhөө уриба. Энэ уряал баяр баясхалантайгаар зүбшөөгдэн абтав. Айлшалха саг хожом зүбшэлэгдэхэ.

СОВЕТ ОРОН ФОТОХРОНИКА

Челябинскын тракторнуудые орон дотор хаанашье харахат. Тэдэнэр тараалан дээрэшье, намаг хатаалгадашье, мантан томо трубопровод табилга дээрэшье, уhа мүрэн дээрэхи хаалтануудые барилгадашье хүдэлдэг.

1929 оной майн hүүл багаар Ураалда тракторно завод бариха тухай Совнаркомой тогтоол гараа hэн. Тиин тэрэл намарынь Челябинскын захада барилгашад ерэжэ буугаа бэлэй. Эндэ комсомолой Ураалай, Москвагай, Орловско ба Тамбовско обкомуудай путёвкоор комсомолшууд ерэhэн байгаа.

ЧТЗ-гэй түрүүшын трактор 1933 оной июниин 1-дэ заводhоо гараhан юм. 1940 оной мартын 30-да заводой конвейерhээ 100 мянгадахи трактор буулгагдаа hэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ завод дайшалхы машинануудые бүтээдэг болоо. Тус заводой коллективэй дайнай үедэхи ажалай габьянууд Кутузовай нэгэдэхи шатын ба Алтан Одоной орденуудаар тэмдэглэгдэhэн байна.

Тус предприятиин коллектив өөрынгөө 40 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтануудаар угтажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводто бүтээгдэhэн шэнэ тракторнууд түмэр харгын платформонууд дээрэ ашаалагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

НОВОСИБИРСК. 1971 ондо зургаан социалис оронуудай министерствэнүүд болон наука техникын комитедүүдэй түлөөлэгшэд шэнэ хэлсээ баталhан байгаа. Тэрэ хэлсээнэй ёhоор СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таhагай катализай институт залан хүтэлбэрилгын түб болгогдонхой юм. Мүнөө тус институтдай хүдэлмэрилэгшэд өөhэдынгөө хилын саанахи нүхэдөөр промышленна катализаторнууд тухай, тэрэнние ямар оронуудта хэдыдэ хэрэглэгдэдэг тухай мэдээнүүдые суглуулан согсолжо байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: институдай лабораториин инженер Н. Курочкина тусхай түхеэрэлгын дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫН ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ВЫСТАВКЫ[Н] ГЛАВНА КОМИТЕДЭЙ ТОГТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй АЙМАГ, АЖАХЫНУУД БОЛ[...] ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ 1973 ОНОЙ [...] СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫН ТУЙЛАЛТАНУУДА[Й] ВЫСТАВКЭДЭ ХАБААДАГШААР БАТАЛХА БА [...] ШАГНАХА ТУХАЙ

1972 ондо хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ амжалта туйла[...] найнь ба «СССР-эй ВДНХ-гай 1973—1975 онуудай [...] рим ба дүнгүүдые» дүүргэhэнэйнь түлөө СССР-эй [...] дай ажахын туйлалтануудай Выставкын Главна коми[...] нигэжэ тогтообо:

Выставкын дипломууд болон медальнуудаар шагна[...]

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГҺАА

Алтан медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Демин Иннокентий Николаевичые — «Сибиряк» [...] хозой малшан, **Молонов** Сын-Раб Хоборковичые — С[...] най совхозой малшан.

Мүнгэн медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Гомбоев Сокто Бальжиновичые — «Восточные Сая[...] колхозой куузиковод-механизатор, **Шелехов** Кузьма [...] липповичые — «Сибиряк» колхозой малшан. **Усол**[...] Иван Афанасьевичые — «Сибиряк» колхозой комбай[...] **Петруев** Сергей Доржиевичые — «Сибиряк» колхо[...] шофер, **Андыков** Владимир Ойдоповичые — «Восточ[...] Саяны» колхозой куузиковод-механизатор, **Костров** И[...] Иннокентьевичые — «Восточные Саяны» колхозой [...] шан, **Дырбеев** Базыр Будаевичые — «Маяк» колхо[...] малшан, **Очиров** Алексей Доржиевичые — Түнхэнэй [...] хозой малшан, **Боздоев** Даша-Сырен Базаровичые — [...] хэнэй совхозой малшан, **Шактамаев** Жамсо Бадмаеви[...] — Саянанай совхозой малшан, **Жарбаев** Петр Доржи[...] чые — Саянанай совхозой малшан. **Агунов** Николай [...] маевичые—Саянанай совхозой малшан.

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Попов Владимир Иннокентьевичые — «Сибиряк» [...] хозой малшан. **Демина** Вера Ивановнае — «Сибир[...] колхозой тугалшан. **Ащенкова** Вера Ивановнае — [...] биряк» колхозой тугалшан, **Пежемская** Александра А[...] сеевнае — «Сибиряк» колхозой тугалшан, **Чернегов** [...] кита Никитовичые — «Сибиряк» колхозой трактор[...] **Жадагаева** Ешахорло Жамсаевнае — «Восточные Са[...] колхозой тугалшан, **Сыренов** Даша Сыреновичые — [...] точные Саяны» колхозой малшан, **Шойбонов** Гатып С[...] ковичые — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон, [...] **гонов** Лопсон Бадмаевичые — Ленинэй нэрэмжэтэ ко[...] зой хонишон, **Бодеева** Дора Дамбаевнае — Түнхэнэй [...] хозой тугалшан.

ЗАГАРАЙН АЙМАГҺАА

Алтан медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Батуев Энко Бадмаевичые — Карл Марксын нэрэ[...] тэ колхозой малшан.

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Цыбандоржиев Шугайн Цыреновичые — XXI [...] съездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон. **Матвеев** Ефим [...] рамовичые — Онохойн совхозой шофер, **Стрежнев** Д[...] рий Александровичые — Эрхирэгэй совхозой луг[...] **Банзаракцаев** Мунко Гамбаловичые — Эрхирэгэй с[...] зой луговод.

ЗЭДЫН АЙМАГҺАА

Хүндэлэлэй дипломоор ба «Москвич-408» автомоби[...]

Свистунов Дмитрий Яковлевичые — Борьёогой с[...] зой хонишон.

Мүнгэн медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Рабдаев Гасорун Лубсановичые — Борьёогой сов[...] хонишон, **Жигдоржиев** Жанчип Арьяевичые — Борьё[...] совхозой хонишон, **Цоктоев** Бальжн-Нима Санжижа[...] чые—«Октябрьский» совхозой хонишон, **Цыремпи**[...] Гомбо-Сурун Гончиковнае — «Коммунизм» кол[...] техник-үрэжүүлэгшэ, **Жамцуева** Рэгжит Шараповна[...] «Мир» колхозой тугалшан.

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Дуринов Александр Цыбеновичые — Борьёогой с[...] зой хайшашан, **Гомбожапов** Балдан-Нима Гомбожа[...] чые — Борьёогой совхозой хонишон, **Бадмаева** Д[...] Доржиевнае — Борьёогой совхозой хонишон, **Эрды**[...] Даша Ишеевичые — Борьёогой совхозой хонишон, [...] **шинский** Николай Тимофеевичые — Борьёогой сов[...] хонишон, **Цыренов** Василий Жаповичые — Борь[...] совхозой хонишон, **Цыренов** Дондок Бухадаевичы[...] Д. Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хонишон, **Бал**[...] Дамба Жимбеевичые — Д. Банзаровай нэрэмжэтэ [...] хозой хайшашан, **Ванданова** Бубей Ринчиновнае—[...] мунизм» колхозой хайшашан, **Ванданова** Людмила [...] жиевнае — «Коммунизм» колхозой хайшашан, **Гар**[...] Бутэд Жимбеевнае — «Мир» колхозой тугалшан. [...] **нов** Жигмит Батуевичые — «Мир» колхозой хони[...]

ПРИБАЙКАЛИИН АЙМАГҺАА

Мүнгэн медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Мезенцев Павел Дмитриевичые — «Заветы Иль[...] колхозой комбайнер.

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Красовский Иван Григорьевичые — «Прибайка[...] колхозой малшан, **Коркина** Анна Филипповнае — [...] веты Ильича» колхозой тугалшан, **Карелина** Варвара [...] липповнае — «Заветы Ильича» колхозой тугал[...] **Шиханова** Мария Александровнае — «Заветы Иль[...] колхозой тугалшан, **Мезенина** Анна Карповнае — [...] байкальский» совхозой тугалшан, **Котельников** Иван [...] реевичые — «Прибайкальский» совхозой малшан, [...] **вергина** Дарья Николаевнае — «Путь к коммуни[...] колхозой малшан, **Седунова** Мария Яковлевнае — [...] к коммунизму» колхозой малшан, **Лебедев** Николай [...] стантиновичые — «Путь к коммунизму» колхозой [...] торист.

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГҺАА

Мүнгэн медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Шагжеева Ринчин Сосоровнае — СССР-эй 50 ж[...] нэрэмжэтэ совхозой малшан, **Бадмаев** Санжей Банз[...] шеевичые—СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой [...] шан.

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Баирова Цырен-Дулма Баировнае — XXII партсъе[...] нэрэмжэтэ колхозой тугалшан, **Охинова** Цырен-Д[...] Бадмаевнае — Санагын совхозой мал адуулагша, [...] **жанов** Доржи Дамбаевичые — «Коммунизмын [...] колхозой адуушадай бригадир.

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГҺАА

Алтан медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Будаев Цырен Раднаевичые — Карл Марксын н[...] жэтэ колхозой хонишон.

Мүнгэн медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Баторов Дамбо Бубеевичые — Карл Марксын н[...] жэтэ колхозой хонишон, **Бубеев** Николай Дугданови[...] Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон, **Гар**[...] Радна Табханаевичые — Хилганын колхозой хони[...]

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Раднаев Жана Гармаевичые — Карл Марксын н[...] жэтэ колхозой комбайнер, **Мубаракшеев** Равиль Муб[...] шеевичые — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ко[...] нер, **Дамбаева** Дулма Будиевнае — Карл Маркс[...] рэмжэтэ колхозой тугалшан, **Бубеев** Дамбо Доржиев[...] — Уланай колхозой малшан, **Любовникова** Алекса[...] Прокопьевнае — «Байкалец» колхозой ан үсхэбэрил[...]

АХЫН АЙМАГҺАА

Бронзо медаляар ба үнэтэ бэлэгээр

Осохеев Нима Сыденжаповичые — «Коммунизм» [...] хозой хонишон, **Унжуев** Жамсо Тулаевичые — «Ко[...] низм» колхозой малшан, **Габанов** Фёдор Бадмаевичы[...] «Коммунизм» колхозой малшан, **Семёнов** Сэнгэ Даш[...] чые — «Улаан Аха» колхозой хонишон, **Ш**[...] Владимир Сыреновичые — «50 лет Октября» кол[...] малшан, **Наханцанов** Василий Цыреторовичые — «50 [...] Октября» колхозой малшан, **Дармахеева** Аюша Да[...] меевнае—«50 лет Октября» колхозой малшан.

Соведүүдэй хүдэлмэри

АЖАЛШАДАЙ АЖАҺУУДАЛДА—САГ ҮРГЭЛЖЫН АНХАРАЛ

Манай Баунтын аймаг республикын бусад аймагуудта орходоо өөрын нэгэ ондоотой юм. Тэрэнь юуб гэхэдэ, ажалшаднай нииислэл Улаан-Үдэһөө холо, шэмэрүүн хүйтэн уларилтай хойто хизаарта байдаг.

Зорилгонууд болон хэдэг ажалынь удха шанарайнгаа талаар ехэ, партиин XXIV съездээр хараалагдаһан асари ехэ ажал хэрэгүүдтэ өөрынгөө хубитые оруулхадаа, манай хүнүүд байгаалиин баялигые элирүүлэн ашаглаха, оро үдхэхэ, ан үсхэбэрилхэ ба агнаха — энэ талаар хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлжэ байна гээшэ.

Аймагай совет гол хүдэлмэриингөө нэгэ таһаршагүй хубиие ажалшадай ажаһуудалай али бүхы эрилтые дүүрэнээр хангаха ба соёлой, һуудал байдалай хэрэглэмжэ хангалгын, сурталхүмүүжүүлгын хүдэлмэриие сагай эрилтэдэ хүрэмөөр ябуулха гэжэ оролдодог.

Тиихэдээ аймагай совет хүн зоной байдал саашаданьһайжаруулха тухай партиин XXIV съездын шиидхэбэриие хүтэлбэри болгоно. Үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ ябаһан хүндэ анхарал халуунаар үзүүлэгдэхэ ёһотой, тэрэнэй урма зоригые гансахан уряагаар, гоё үгэнүүдээр бадарааха гээшэ бага. Энээнһээ гадна, тэдэнэртэ али болохо урмашуулга, ажаһуудалыень һайжаруулга хэрэгтэй.

Һаяхан бидэнэр, КПСС-эй Баунтын райкомой, Баунтын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй аймагай худалдаа наймаанай ба соёлой, элүүрые хамгаалгын бүлэг хүдэлмэрилэгшэд болон Баунтын арадай театрай артистнар «Путь к коммунизму» колхозой орошодой, ангуушадай дунда хэдэн хоногой туршада ниитэ ойлгууламжын, соёлой, ажаһуудалай эрилтэ хангалгын хүдэлмэри ябуулжа байһанаа бусаабди. Түл абалга үнгэргэжэ байһан орошод, жэшээнь, мүнөө үедэ парти, правительствынгаа эб найрамдал батадхаха талаар хэжэ байһан ажал ябуулгые дэмжэн, эдэбхи үүсхэлтэй ажаллажа байна. «Танай ерэһэнтнай һайн. Радио яһала шагнажа, дэлхэй дээрэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүд тухай дуулажашье байгаа һаа, зонтой хөөрэлдэхэ, һаналаа андалдаха гээшэмнай бидэндэ ехэ һайн шуу». — гэжэ Усойска сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Игорь Сократович Дадеев хэлэнэ.

Райкомой түлөөлэгшэ уласхоорондын байдал тухай, Буряадай республикын ажалшадай түйлаһан амжалтанууд, ниислэл хотодо үнгэрһэн гоё һайхан һур харбаан, баяр зугаа, найр наадан тухай хөөрөө. Арадай театрай артистнарай наадаяа харуулхын урда тээ тэдэнэй уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Е. Н. Баранов Буряадай соёл культурын түйлаһан амжалтанууд тухай лекци уншаа. Эдэ бүгэдын һүүлээр сельпогой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Тармаевай хүтэлбэри доро эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдалга эхилһэн байна. Тиихэдэ тэдэнэр энээнэй урда тээ ерэхэдээ абаһан захилаа тараажа үгөө, шэнэ захилнуудые бэшэжэ абаа. Гадна бидэнтэй ерэлсэһэн врачнар колхознигуудай бэеын элүүрые үзэһэн, хэрэгтэй туһаламжа үзүүлһэн байна. Мүн фотограф, парикмахер хүдэлмэрилөө.

Эдэ бүгэдын болижо байха үедэ хүн зониис харахада, ехэ баяртайнууд, ажал тухайгаа һаналаа андалдаан болоно, урдахи зорилгонуудаа тодорхойлнод. Нимэнүүд уулзалгануудай аша туһань ехэ. Гэхэтэй хамта колхознигуудай, геологуудай, ангуушадай һуудал байдал зэмьеэнүүдтэ, тосхон болон ууһхайнуудта соёл сурталай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хүдэлмэри ябуулагдадаггүй гэжэ хэлэхын аргагүй ааб даа. Юуб гэхэдэ, хаа хаанагүй клубууд, библиотекэнүүд, ясли, саадууд, һургуулинууд хүдэлмэриеэ һайжаруулжа байдаг.

Жэшээ болгон дурсагдагша Россочино һууриниие абаад хараял даа. Энэмнай оро үсхэбэрилэгшэдэй, ангуушадай ажахын түб. Гэхэтэй хамта тэрэ геологуудайшье дүтын бааза болонхой юм. Ой тайга, хада уулаар ябаһан ангуушад, геологууд эндэ ерэжэ амардаг, эдеэ хоолоо, аяндаа ба ажал хүдэлмэридөө хэрэгтэй юумэеэ бэлдэдэг, һэльбэдэг байна гээшэ. Тэндэ үдэр, һүнигүй, саг үргэлжэ хүдэлдэг хүүгэдэй яслисаад бии. Ангуушад, орошод, геологууд сүлөөгүй үеынгөө эхилхэдэ һууринһаа холо, удаан ажаллаха болоходоо, үхибүүдээ эндэ асаржа орхидог юм. Тэдэнь һайн харууһан доро, һанаа зоборигүй байдаг юм. Саадта хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Һургуулида орохо үхибүүдэй дунда бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдадаг. Тэдэнэй эжы, абаяа һанахань бараг байдаг.

Эдэ бүгэдэ ажал хүдэлмэридэ аймагай Соведэй депутат И. С. Дадеев ехэ оролдолго, үүсхэл гаргадаг даа. Мүн Ленинэйшье нэрэмжэтэ колхоздо түрүүлэгшэ Михаил Андреевич Туракинай эдэбхеэр иимэ саад-ясли һаядаа нээгдэхэнь. Гэхэ зуура тус ажахын түб Джилиндынгн-Адаг һуурин ехэ түргэн болбосон түхэлтэй болижо байнхай. Эндэ шэнэ, һайн байшангууд бодоно, ажалшадта гэрэй бараан ба бусад гар үзүүрэй хэрэглэлнүүд олоор асарагдана. Клуб, медпункт, һургуули, магазин гэхэ мэтэнь шэнэ гэрнүүдтэй болонхой. Тус колхоздо мүн нүүдэл библиотекэ, улаан булан хүдэлдэг.

Манай аймагта гадна промышленна үйлэдбэри түргэн хүгжэжэ байна. Ашагта малтамал бэдэрэгшэд, олон үүрхайнууд жэл бүри шахуу нэмэнэ, зон олошорно, ажал ехэ болоно. Асбестын, хризотолой айхабтар ехэ нөөсые арадай ажахыда хэрэглэдэг болохын түлөө эндэмнай бүхэсоюзна габшагай комсомольско ажал соносхогдоод, социалис мүрысөөнэй эдэбхи үүсхэл хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байнхай. Тэндэшье хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ нүүдэл наймаа, соёлшод, арадай театрай артистнууд, лекторнууд болон политинформаторнууд ошожо байдаг.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй зорилгые саг болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ ябаһан ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые эрхим һайнаар бэелүүлхэ гээшэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэг. Тэрэниие үндэр хэмжээндэ ябуулхын түлөө манай Баунтын аймагай Совет, бүхы депутадуудтай саашадаашье оролдохо гэжэ хэлэхэ дуран хүрэнэ.

В. ГАЛЕЕВ,
Баунтын ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Россин эгэшэ дүү республиканууд

ГЭЭЛТЭ ХОРОЛТОГҮЙГӨӨР ХУРЯАХЫН ТҮЛӨӨ

ГРОЗНЫЙ. Ороохо таряа хуряалгын урда тээхи эдэ үдэрнүүдтэ Чечено-Ингушай таряашад хуряалгынгаа хүдэлмэриин график дахин дахин шалгажа байна. Таряанай комбайнһаа элеватор хүрэтэрхи конвейер эмхидхэлгэдэ гол анхарал хандуулагдана. Эндэ ороохо таряа гээлтэ хоролтодо оруулхагүй хэрэг тон ехэ удха шанартай асуудал болоно.

— Украинын ханинарай жэшээгээр манай механизаторнууд техникэ заһабарилгын шанарта онсо анхарал хандуулна, — гэжэ «Гойтинский» совхозой директор, Социалис Ажалай Герой А. Д. Камерганов мэдүүлнэ. — Ороохоёо гээлтэгүйгөөр хуряахын түлөө бүхы комбайнууднай тусхай түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай.

Республикын зарим ажахынуудта түрүүн абаһан уялгануудаа шэнэлэн нэмэлтэ оруулна. Жэшээнь, «Надтеречный» совхозой таряашад гектар бүриһөө 19 центнер ороохо хуряаха уялгатай байбал, мүнөө 22—23 центнер хуряахаар шиидэбэ.

Городой ажалшад хүдөөгэйхидтэ ехэ туһа хүргэхөөр зоригжонхой. Республикын транспортна управлениин 1436-дахи автоколонныш коллектив ороохо таряа зөөлгэдэ машинаяа һайнаар заһабарилха гэһэн үүсхэл гаргаба. Энэ автоколонноһоо хүдөө гараха машинанууд бултадаа хоёр халаанда хүдэлгэгдэхэ түсэбтэй. Машина ба прицепүүдэйнь кузов үндэр болгон «ургуулагдана», кузовуудынь ороохоной гээгдэхэгүйгөөр заһабарилагдана.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы ондо республикын таряашад хахад миллион тонно таряа суглуулжа, гүрэндэ 155 мянган тонноһоо бага бэшэ шэниисэ, ешмээн, бусад ороохото ургамал тушааха социалис уялга абанхай.

Г. НАСОНОВ,
ТАСС-ай корр.

ЭХЭ ОРОНОЙ АНХАРАЛААР

МАХАЧКАЛА. Москва, Ленинград, Воронеж, Ярославль болон Россин Федерациин бусад городуудай бүлэг багшанарта «Дагестанай АССР-эй һургуулиин габьяата багша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. 1970 ондо газарай хүдэлхэдэ аюулда ороһон эндэхи районуудай үхибүүдые һургаха ба хүмүүжүүлхэ талаар тус городуудай багшанарай хэһэн хүдэлмэриие автономито республикын правительство ингэжэ сэгнэбэ гээшэ.

России Федерациин 18 интернат һургуулиин коллектив Дагестанай үхибүүдые өөһэдынгөө бүлэдэ абаһан байгаа. Олон ондоо яһатанай 5000 үхибүүн гурбан жэлэй туршада сугтаа һурадаг, амардаг, ажаһуудаг байһан. Тэдэнэр гүрэнэй гүйсэд тэдхэмжэдэ байжа һуралсаа. Шабинараа алишье талаһаань һайнаар һургахын түлөө багшанар ехэ оролдолго гаргаа. Жэшээлэн хэлэбэл, Москвагай 70-дахи интернат һургуулиин багшанар Дагестанһаа ерэһэн үхибүүдэй өөһэдын оркестртэй болижо, «Лезгинка» гэжэ ансамбль бии болгохо хэрэгтэ ехэ туһа хүргөө. Тэдэнэр өөһэдын хоккейн командатай, театрнуудта, выставкэнүүдтэ бүлэгөөрөө аяншалдаг байгаа.

Дагестанай үхибүүд һаяхан түрэл нютагаа бусаба. Тэдэниие һаруул һайхан классууд, кабинет болон лабораторинууд хүлеэн байба. Һүүлэй хоёр жэл соо Дагестанай город болон аулнуудта 100 гаран һургуулиин шэнэ байшан баригдаа. Тэдэнэй олонхинь аха дүү республикануудай туһаламжаар бодхоогдоһон байна. Совет Осетиин барилгашад Халимбекаул. Атланаул һууринуудта ехэ һургуулинуудые барижа, ашаглалгада тушаагаа. Армениһээ, Грузиһаа, Чечено-Ингушһаа, Тульска областьһоо ерэһэн барилгашад һургуулинуудые барилгада ехэхэн хубитаяа оруулһан байна. Аха дүү республиканудай туһаламжаар мүнөө Дагестанда 60 гаран һургуулиин байшан баригдажа байнхай.

М. АМАЕВ,
ТАСС-ай корр.

«ЧЕБУРАШКА» АШАГЛАЛГАДА ОРОБО

ВОРКУТА. «Снежинка», «Пингвинёнок», «Ручеек», «Ромашка», «Смородинка»... Мүнөө эдэ нэрэнүүдтэ «Чебурашка» нэмэбэ. Воркута хотодо бодхоогдоһон зуун хоридохи хүүгэдэй саад нигэжэ нэрлэгдээ. Энэ саадай ашаглалгада оруулагдахада, Заполяриин энэ городой бүхы үхибүүд саад, ясляар гүйсэд хангагдаха болобо гээшэ.

Холын хойто зүгэй шахтёрнууд үхибүүдэйнгээ элүүр энхээр, хүхюун сэнгэлигээр хүмүүжүүлэгдэхын түлөө ехэ анхарал хандуулжа байдаг юм. Эндэ саад болон яслинуудта тамаралгын бассейнүүд. Үбэлэй саадууд, ан гүрөөлэй булангууд, наадаха ба амарха ехэхэн талмайнууд түхеэрэгдэнэ. «Воркутауголь» комбинадай хамһабариин ажахынууд бүхэли жэлдээ һаяхан һаагдаһан һү, теплицэдэ ургуулһан овощ хүүгэдэй эмхи зургаануудта эльгээжэ байдаг.

«Чебурашка» — Заполярида томо панелеэр баригдаһан хүүгэдэй түрүүшын саад болоно.

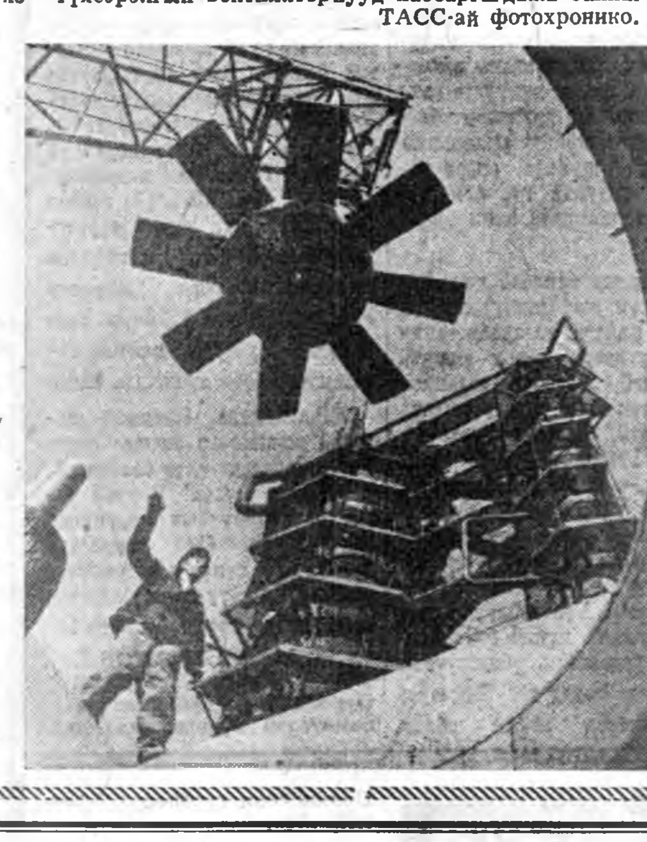
В. ЛЕБЕДЕВ,
ТАСС-ай корр.

БАШКИРАЙ АССР-тэхи Кармановска ГРЭС-тэ тус тустаа 300 мянган хүсэтэй 5 агрегат хүдэлнэ.

6-дахи блогой ашаглалгада тушаагдахада, ГРЭС-эй хүсэн 1.800 мянган киловатт болохо юм. Энэ блок болзорһоо һараар урид — ноябрьда ашаглалгада үгтэхэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кармановска ГРЭС-тэ түлишэ бэлдэхэ түхеэрэлгын вентиляторнууд хабсаргагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺАНАН ДУРСАХАДА...

1918 ондо буряад хэдэн нютаг интервентнүүд болон семёновтоной гарта ороһон байгаа. Эдэ харата этэгээдүүд тиихэдэ буряад залуушуулые өөрынгөө талада оруулха гэжэ оролдодог һэн. Тиимэһээ Прибайкалиин сэрэгэй-революционно штаб буряад арадта иимэ уряагаар хандаһан байна: «Аха дүү буряадууд! Семёнов танииие үгэдөө оруулха һанаатай. Тэдэнэй мэхэ гоходо орогүйгөөр, партизанска отрядуудта буу зэбсэгээ тушаагты. Эд хэрэгсэлээр, эдеэ хоолоор партизануудта туһалагты.» Агуу Октябриин удха шанарые ойлгоһон буряадууд харин интервентнүүд, семёновецүүдэй урдаһаа эбсэшэгүй тэмсэлдэ бодоһон байна. Энэ талаар сэрэгэй-революционно штаб ехэ хүдэлмэри ябуулһан юм.

Буряад оронноймнай революционно үзэлтэй болоһон хүнүүд, тэрэ тоодо мүнөө Мухар-Шэбэрэй аймагай Түгнын ажалша зон дайсадай урдаһаа түрүүлэн тэмсэлдэ бодоһон юм. Цыбик-Доржо Будаев, Дамба Банзарайцаев, Жана Далаев болон бусадшье Түгнын партизануудые ударидаһан түүхэтэй. Дээрэ Түгнын диилэнхи олон залуушуул тэрэ үедэ семеновской отрядуудһаа хоргодожо ябадаг байба. Уданшьегүй дайсан буряад ороной газар дээрэһээ намнагдаһан байгаа. Прибайкалиин сэрэгэй-революционно штаб буряад нютагта Совет засаг тогтобо гэжэ 1920 оной январиин 19-дэ соносхоо һэн. Партизан Ц. Д. Будаев Прибайкалиин революционно штабай даабаряар Түгнэдэ Совет засаг тогтоохо хүдэлмэри ябуулһан байна. Тэрэ үгытэйшүүлэй бүлэгые хүтэлбэрилдэг һэн. Тэрэ бүлэгэй эуурша-лаар Сагаан-Шулуутайн комсомолой Соведэй секретаряар 1920 ондо би һунгагдаһан байгааб.

Хоёр жэл болоод, багшанарай түргэн зуурын һургуули дүүргэжэ, комсомолой путевкоор Шэтын совет-партийна һургуулида багшалхаар эльгээгдэһэн байгааб. Тэрэ үедэ Шэтэдэ хүшэр байдал тохёолдоһон байба. Сагаантан арад зондо засагаа үгэхэ дурагүй дээрэһээ революционно хүсэнүүдһээ хоргодожо, нюуса байдалда ороһон байгаа. Тэдэнэр һүниндөө «ажалдаа» гаража, хүниие алаха хюдаха хара хүдэлмэриеэ ябуулдаг һэн. Хото городууд болон хүдөө нютагуудта дайсадтай тэмсэхын тула тусхай даабаритай частьнууд (ЧОН) бии болгогдоһон байгаа. Шэтэдэ ерэмсээрээ, тэрэ частьда ороо һэмби. Бидэнэр, комсомолшууд, гартаа винтовконуудые барижа, захиргаанай байранууд болон предприятинуудые сахидаг байгаабди. Уданшьегүй Буряад-Монголой управлениин арадай гэгээрэлэй таһагай зууршалгаар хүдөөдэ багшалха болооб. Тиигэжэ Бэшүүрэй аймагай Гочитска хушуунай Шэбэртын һургуулида багшалхаар 1922 оной ноябрьда эльгээгдээ бэлэйб. Тэрэ үедэ Шэбэртэдэ ламанар болон нюдарган баяшуул олон байба. Жэшээлхэдэ, һургуулиһаа 15 километр холо оршодог Амгалантын дасанда 300 гаран лама тоологдодог һэн. Коммунистнууд болон комсомолшууд үсөөн байгаа.

Ушар иимэһээ 1923 ондо Шэбэртэдэ комсомолой үүр бии болгоо һэмди. Тэрэмнай табан хүнһөө бүридөө. Би, Чимитцу Дылгырова, Цыпилма Жапова, Цыденжаб Дондубон, Даши-Нима Мункоев гэгшэд манай үүрэй гэшүүд һэн.

Бидэнэр гол түлэб лама, бөөнэрэй «ажал ябуулгые» элишэлһэн зүжэгүүдые хүн зоной урда харуулдаг һэмди. Комсомолой гэшүүн Цыренсу Гонгорова энэ зүжэг табилсаһанайнгаа түлөө эхэ, эсэгэнэрэйнгээ зүгһөө хатуу зэмэдэ орожо, зүжэгтэ хабаадаха, комсомолой суглаанда ябаха эрхэеэ хаһагдаһан. Комсомолой үүрэй нэрэ хүндэ, ажал ябуулха аргань багадажа эхилээ. Тиихэдэнь бидэ уданшьегүй комсомолой Сутайн үүртэй нэгэдэжэ, хүсэ орообди. Энээнһээ уламжалан, комсомолоймнай зэргэ олошоржо, ажал хүдэлмэримнайшье һайжаран, зоной дунда нүлөөмнай дээшэлээ. Тэрэ үеын түрүү хүнүүд—партизан ябаһан Долгор Гомбоев, Цыденжап Цыбиков, Аюр Санжеев болон бусад комсомолоймнай ажалда ехэ туһа хүргэдэг бэлэй.

Һургуулида ажаллаһанайнгаа һүүлээр сүүдэй хүдэлмэридэ хабаадаа һэм. Тиихэдээ совет засагта эсэргүүгээр харата муухай ябуулга хэдэг хүнүүдэй хэрэгүүдые оло дахин харалсажа үзэһэншье бэлэйхаб. Тэрэнэй һүүлээр Зүүн Сибириин хизаарай тэрэ үеын сүүдэй коллегиин түрүүлэгшээр томилогдоо һэм. 1938 ондо Буряад-Монголой Усть-Ордын национальна округой эмхидхэн байгуулагдахада, окружной сүүдэй түрүүлэгшээр хүдэлөөб.

ВКП(б)-гэй ЦК-гай эмхидхэлэй бюрогой шиидхэбэреэр 1940 ондо Буряадай республикада эльгээгдээд, 1961 он болотор Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сүүдэй түрүүлэгшээр ажаллаа һэм.

Тэрэнэй һүүлээр пенсидэ гарааб. Тиигэжэ Буряад орондо Совет засаг бэхижүүлхэ, манай орон дотор социализм байгуулха хэрэгтэ шадал зэргээрээ хабаадалсаһан байнаб.

Д. МУНКОЕВ,
СССР-эй тусхайта пенсионер.

ЭХЭНЭР АНГУУШАН

Хойто-Байгалай аймагай агнууриин ажахын хүдэлмэришэд намар-үбэлэй үедэ агнуури хэжэ, ангай арһа, мяха гүрэндэ тушааха түсэбөө хэдэн арбаад процентээр үлүүлэн дүүргэһэн байгаа. Аймагай эрхим ангуушадай дунда эхэнэр ангуушад олон юм. Тэдэнэй нэгэн Нина Нестеровна Осипова болоно. Агнууриин зүргэтэй танилсаһаар дүрбэн жэл болижо ябаһан Нина аймагайнгаа эрхим ангуушадые дахажа, ой тайгаар ябаад ерэхэдээ, баян олзотой бусадаг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлэй агнууриин хахые Нина Осипова баян олзотойгоор дүүргэһэн байна. Тэрэ хорёод булга, гурбан зууһаа дээшэ хэрмэ, олон ондатра болон үеи, һолонго барижа тушааһан байна.

Аймагай эрхим ангуушадай тоодо оролсоһон Н. Н. Осипова аймагай ангуушад тээсгэлэй орон дотор болижо үнгэрһэн һунгалтада ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадаар һунгажа, өөһэдынгөө этигэл найдабари үзүүлһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ангууша эхэнэр Н. Н. Осипова.

А. КЛИМЕНКО.
Авторай фото.

Ольга Левченко ажаллажа эхилһээр жэлшье болоогүй. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлэй сентябрьда трикотажна фабрикада хүдэлхэеэ ерэһэн юм. Тэрэ хубсаһа эсхээд, плати, самса таатай зохидоор оёно. Оля үдэрэйнгөө даалгабари 120 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

ТҮРҮҮ ҺУУРИ ЭЗЭЛБЭ

Июнь һарын дүн согсолходо, буруу, хашарагуудые харууһалдаг Г. Бубеева Витимэй совхоз соо түрүүлжэ гараа. Тэрэ үхэр бухэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 110 граммаар нэмээһэн байба. Мүн малшан Д. Жигмитова үхэр бухэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ 1000 граммда хүргэжэ шадаа.

— Адуушад нүхэд Волков, Логинов, Цыренов гэгшэд һайнаар ажаллана,—гэжэ Витимэй совхозой директор А. В. Колточихин магтан хөөрэнэ.

Б. АЛЕКСАНДРОВ.
Яруунын аймаг.

АРАДАЙ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ АЛБАНДА

Клавдия Ефимовна Васильева хорин табан жэлэй турша соо Ехэ-Куналейн дунда һургуулида ажаллана. Ородой агууехэ мүрэн Волгын эрьедэ оршодог Канашын багшанарай училищи дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр тэрэ Буряад орондомнай хүдэлхэеэ ерээ бэлэй. Түрүүшээр эхин классуудта багшалаа. Хоёр жэл болоһон хойно оролдосотой, шадабаритай багша ахалагша классуудта заахаар томилогдоо һэн. Клавдия Ефимовна географи заажа эхилбэ. Багшалха хүдэлмэриеэ ябуулха зуураа, Улаан-Үдын багшанарай, Шэтын педагогическа институт амжалтатайгаар дүүргээ.

Клавдия Ефимовна хэшээлнүүдээ һонирхолтойгоор үнгэргэдэг байха юм. Холын оронууд, нютагайнгаа түүхэ тухай багшын хөөрөө үхибүүд анхаралтайгаар шагнадаг.

Багша классһаа гадуур нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Тэрэнэй хүтэлбэри доро «Глобус» гэһэн эдир географуудай кружок эмхидхэгдээ бэлэй. Кружогой гэшүүд союзна республиканудай соёл культура ба экономико тухай һонирхолтой материалнуудые суглуулаа.

Энэ багша мүнөө табияа шахажа ябана. Гэбэшье тэрэ һурагшадтаяа хамта ходо аяншалгада гарадаг. Гансаһ аймаг дотороо аяншалга хэдэг бэшэ, мүн ондоошье нютагуудаар ябадаг. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай Калиновка тосхон ошоһон. Тус аяншалгануудай ашаар Хүйтэн, Десятниково, Ехэ-Куналей, Калиновка тосхонуудай түүхэ тухай һонирхолтой мэдээсэлнүүд суглуулагдаа. Һурагшад багшынгаа хүтэлбэри доро «Ехэ-Куналейн аман зохёол» гэһэн альбом хээ.

Һүүлэй 14 жэлэй турша соо Клавдия Ефимовнагай һурагшад нэгэшье удаа «хоёр» гэһэн тэмдэг абаагүй. Энэ болбол багшын оролдосотой ажалай гэршэ болоно. Багша һурагша бүхэнтэй ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхые оролдодог.

К. Е. Васильева олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тэрэ арадай сүүдэй заседатель, аймагай багшанарай профсоюзна организациин президиумэй гэшүүн. 15 жэлэй туршада пропагандистаар хүдэлмэрилнэ.

Клавдия Ефимовна гансахан һурагшадтаа географи заагаад байдаг бэшэ, мүн аймагайнгаа багшанарта өөрынгөө дүй дүршэл хубаалдажа байдаг. Тэрэ географиин багшанарай аймагай методическа зүблөөнэй хүтэлбэрилэгшэ юм.

К. Е. Васильевагай ажал үндэрөөр сэгнэгдэнхэй. Тэрэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар, В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн баярай медаляар, «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан.

Эрдэм ухаанай орьёл өөдэ эдиршүүлэй абирха замдань энэрхы сэдьхэлтэй багша эсэшэгүйгөөр туһална.

Ф. СТЕПАНОВ.

Социалис оронуудаар

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ БАРИЛГА

БЕРЛИН. Калийна шэнэ комбинадай түрүүшын барилга ашаглалгада Цилицэдэ (Магдебургын округ) үгтөө. Тэрэ ГДР-эй калийна промышленностиин ехэ предприяти болохо юм. Цилицэдэ бодхоогдоһон комбинадые СЭВ-эй гэшүүн оронуудай экономическа харилсаа холбооной барилга, арадуудай социалис хани нэгэдэлэй барилга гэжэ нэрлэхэдэ болоно. Советскэ Союзай, Польшын, ЧССР-эй, ГДР-эй хүдэлмэрилэгшэд ба хабсаргагшад комбинат бодхоолгодо ехэ туһа нэмэри хээ.

Энэ комбинадай продукци ГДР-эй хүдөө ажахые калийна үтэгжүүлгээр, республикын химическэ заводуудые түүхэй үнэтэ эдээр хангалгые һайжаруулха, СЭВ-эй гэшүүн бусад оронуудта калийна үтэгжүүлгэ худалдалгые дээшэлүүлхэ арга олгоно.

ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ Г. Шюрер предприятиин түрүүшын барилга ашаглалгада үгэһэн ушарта зорюулагдаһан баярай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, барилгашадай коллективэй хамтын оролдолго хадаа социалис харилсаа холбооной шэнэ хүгжэлтын эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

ХҮНГЭН ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ХҮГЖЭНЭ

ВАРШАВА. ПНР-эй хүнгэн промышленностиие һэльбэн шэнэлэлгын үргэн программа бодото дээрээ бэелжэ байна.

Легницэ хотодохи «Миляна» гэжэ трикотажай фабрикада үйлэдбэрилгэ зогсоонгүй, шэнэлэн һэльбэхэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Байгша оной гурбадахи кварталда энэ хүдэлмэринь дүүргэгдэжэ, 1,6 миллион трикотажай зүйл олоор гаргаха аргатай болохо юм. Радом ба Влодав хотонуудтахи арһа элдэдэг заводууд түрүүшынгээ продукци үгөө. Үшөө эдээндэ адли хоёр предприяти, гуталай шэнэ фабрика Бендзинидэ баригдажа байнхай. Опочне хотын трикотажай бүд нэхэлгын комбинат продукци үйлэдбэрилгээ болзорһоонь хахад жэлээр урид, июль һарада үгэжэ эхилхэ.

Хүнгэн промышленность республикын арадай ажахын нэгэ жэгдээр хүгжэдэг һалбаринуудай нэгэн юм.

Гутал ба бүд, пальто болон плащ, костюм ба самсануудые оёдог олохон предприятинуудай эрхим һайн шанартай продукци совет хүнүүдтэ мэдээжэ болонхой. Гансал энэ жэлдэ Польшын фабриканууд 25 миллион шахуу оёгдоһон хубсаһа, 30 миллион трикотаж, эрэшүүлэй ба эхэнэрнүүдэй гутал олоор Советскэ Союзда эльгээхэ.

ЧССР-эй ЭНЕРГЕТИГҮҮДТЭ

ПРАГА. Чехословак энергетигүүд гайхамшаг үйлэ хэрэг тэмдэглээ. Словацкын Ясловск-Богуница хотодо совет мэргэжэлтэдэй туһаламжаар бодхоогдоһон республикын түрүүшын атомна электростанци энэ жэлэй эхинһээ хойшо 100 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ үгөө.

Энэ АЭС-эй эшэ үндэһэн дээрэ аха дүү Чехословакида СССР-эй туһаламжаар хүсэтэ олон атомна электростанци баригдаха юм. Ясловск-Богуница хотоһоо холо бэшэхэнэ үшөө нэгэ атомна электростанци баригдажа байнхай. Дукована-на-Мораве хотодо мүн иимэ АЭС баригдана.

Харaa түсэбэй ёһоор, ерэхэ жэлнүүдтэ орон дотор атомай хүсэн дээрэ хүдэлхэ 8 электростанци ашаглалгада орохо ёһотой. Тэрэ жэлдээ 10 миллиард киловатт-час хүрэтэр электрын элшэ хүсэ үгэхэ юм.

САЛАНАНЬ ХОЁР НААДАН ҮЛӨӨ

Футбол

Долоодохи зонодо наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ — арбан гурбадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Нааданай дүн хаража үзэхэдэ, гурбан уулзалга тэмсэлгээр дүүрэжэ, нэмэлтэ сагай үгтэхэдэ, мэргэнээр бүмбэгэ сохиһон командануудынь шүүжэ, нэжээд очко өөртөө бэшүүлһэн байна. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Ангарсын «Старт», Красноярскын «Автомобилист», Петропавловск-Камчатский хотын «Вулкан» команданууд болоно. Түрүүшын хоёр Команданууд Омскын «Иртыш», Прокопьевскын «Шахтер» командануудта айшалхадаа талмайн эзэдые 4:5 гэһэн тоотойгоор шүүһэн. Харин манай «Сэлэнгэ» «Вулканай» футболистнуудта 4:5 гэһэн тоотойгоор шүүгдэхэ баатай болоһон. Тиигэжэ «Сэлэнгэ» команда нэгэ һуури гэдэргээ сухариба.

Хэдэн наада өөрынгөө стадион дээрэ эрхим һайнаар үнгэргэжэ эхилһэн Барнаулай «Динамо» команда ээлжээтэ уулзалгадаа дахинаа шүүжэ гарахадаа, мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи һуури эзэлбэ. Эдэнэр Томскын «Томлес» командые аяар 4:0 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна. Мүн мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлээд ябаһан Урда-Сахалинтай «Сахалин» команда Благовещенскын «Амур» командые 2:0 гэһэн тоотойгоор шүүгээд табиһан байна.

Айлшаар ошоһон командануудай дундаһаа Братскын «Сибиряк» команда Новосибирскын «Чкаловец» командын футболистнуудые 0:1 гэһэн тоотойгоор шүүхэдээ, мүрысөөнэй таблицада байдалаа һайжаруулба. Хабаровскын СКА, Владивостогой «Луч» командын футболистнууд өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа, айлшаар ерэһэн Эрхүүгэй «Аэрофлот», Шэтын футболистнуудые тус тустань 2:0 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байгаа.

Нааданай нэгэдэхи духэригэй (круг) дүүрэтэр хоёр наадан үлэбэ. Манай «Сэлэнгэ» команда эдэ хоёр уулзалгануудаа өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэ юм. Мүнөөдэр «Сэлэнгын» футболистнууд мүрысөөнэй таблицада түрүүлэгшэ ябаһан Урда-Сахалинай «Сахалин» командатай наадахань. Июлиин 22-то Владивостогой «Луч» команда манайда айлшаар ерэхэ юм.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ		Очко
1. «Сахалин»	13	8	3	2	32:18	17: 6	19
2. «Динамо»	13	7	1	5	37:29	21:10	15
3. «Сэлэнгэ»	13	7	0	6	27:23	15: 8	14
4. «Амур»	13	6	2	5	22:15	13: 9	14
5. «Иртыш»	13	6	1	6	29:25	13: 8	13
6. «Луч»	13	6	0	7	36:34	16:11	12
7. «Томлес»	13	6	0	7	24:25	12:11	12
8. «Вулкан»	13	4	4	5	34:32	10:11	12
9. «Автомобилист»	13	3	4	6	36:34	18:19	10
10. СКА (Х)	13	3	4	6	35:25	17:18	10
11. «Старт»	13	3	3	7	26:35	8:14	9
12. «Чкаловец»	13	4	1	8	27:29	10:18	9
13. «Сибиряк»	13	3	2	8	37:38	5:11	8
14. «Аэрофлот»	13	3	1	9	23:31	12:19	7
15. СКА (Шэтэ)	13	2	2	9	36:40	11:12	6
16. «Шахтёр»	13	1	4	8	32:37	6:12	6

АЖАГЛАЛТА: Бүмбэгэ гэһэн хүсэнэгтэ үгтэһэн тоонуудые иигэжэ ойлгохо: түрүүшынхинь — нэмэлтэ сагтайгаар оруулагдаһан бүхы бүмбэгэ. Хоёрдохинь — 90 минутын туршада сохигдожо оруулагдаһан бүмбэгэнүүдэй тоо.

ЗУНАЙ САГАЙ СЭНГЭЛИГТЭ

Репортаж

Хэжэнгын аймагай Ород нютагаар ябажа үзөө һэн гүт? Ород һууриһаа баруу урагшаа, тиимэшье холо бэшэ, Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой амаралтын гэр түбхинэнхэй.

Мүнөөмнай республикын ажахы бүхэн шахуу өөһэдын амаралтын гэрнүүдтэй болоо ха юм. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын совхозой амаралтын гэр һараантай гэжэ гоё һайхан, үзэсхэлэн газарта оршодог юм. Харин Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозойхид өөһэдэйн амаралтын гэргүй байһандаа голхорон алдадаг бэлэй. Харин мүнөө зунай һайхан сагай түлэг дунда өөһэдынь амаралтын гэр нээгдэжэ, совхозой хүдэлмэришэдые ехэтэ баясуулба. Эндэ аршаан булаг дээрэ хүнүүд миин лэ майхан гү, урсахан сарайнуудые бараад, торходо орожо, амаржа байдаг һэн. Харин мүнөө хүнүүдэй байрлаха гэрнүүд эндэ баригдажа, ехэ зохид болобо ха юм. Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой парткомой секретарь Г. С. Сангадиев иигэжэ хөөрэнэ

—Эгээл хабарай тарилгын дүүрэһэнэй һүүлээр гү, али ноохо хайшалгын һүүлээр, үбһэ хуряалгын урда тээхэнэ сүлөөтэйшэг саг олдодог. Имэл үедэ хонишод, малшаднай 7 гү, али 10 хоногто энэ аршаанда ерэжэ, амарха арга боломжотой болобо ха юм. Ажахымнай түрүүшүүл, хонишод, һаалишад, механизаторнууд эндэ амарха байна.

Мүнөө дээрээ эндэ гэр байрань үсөөншэг байна. Саашадаа бүри олон хүнэй байрлаха гэрнүүд баригдахань. Амаргшад столоводо орожо, амтатайгаар бэлдэһэн эдеэ хоол барина. Тиихэдэ шабараар шабажа аргалуулха дуратайшуул врачай хиналта доро эмшэлүүлнэ. Хүнүүдэй орожо байха тусхай ваннанууд эндэ түхеэрэгдэнхэй.

Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой амаралтын энэ гэрые даагша, пенсионер Дагба Нимаев урматайгаар хөөрэнэ:

—Иигээдшье амаралтымнай гэр бүри һайн болохо юм ааб даа. Мүнөө дээрээ ажахын арбан түрүүшүүл эндэ амаржа байна. Үбһэ хуряалга иигээд эхилхэнь. Сүлөөгүй болохомнай. Намартаа, таряа хуряалгын һүүлээр 20—30 хүн ерэжэ, эндэ амарха байна.

Ажахын түрүү хонишодой нэгэн, аймагай Соведэй депутат Цыпилма Булатовна Цыденова нүхэртэеэ эндэ амаржа байна. Тиихэдэ Ородой һаалиин фермые даагша Георгий Соловьев эндэ мүн лэ амарна. Совхозой түрүү гахайшад Мария Дмитриевна Сутурина, Николай Матвеевич Сутурин гэгшэд амжалтатайгаар ажаллаһанайнгаа һүүлээр эндэ амарна. Тиихэдэ нэгэдэхи отделениин түрүү һаалишан, 1950 онһоо хүдэлжэ байһан Сономсо Очировна Сультимова эндэ амаржа байһандаа баяртай.

Иигэжэ Октябриин ойн нэрэмжэтэ совхозойхид ажалшадайнгаа һайнаар амарха хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулжа, амаралтын шэнэ гэр бариһандань баясамаар байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Амархаяа ерэгшэд. 2. Амаралтын гэрэй юрэнхы түхэл.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

«ФЛОРИЧИКА» УРИН ДУУДАНА

«ФЛОРИЧИКА» хадаа ехэшүүлэй атаархамаар фильмүүдые буулгадаг Кишиневтохи хүүгэдэй киностуди гээшэ. Табан жэлэй туршада тэрэ мультпликационно 38 лентэ буулган гаргаа, тэдэнь Польшодо, Болгаридо, Венгридэ, Чехословакида, ГДР-тэ, Финляндида, Швецидэ, Япондо харуулагдаа.

Бүхысоюзна болон уласхоорондын кинофестивальнуудта «Флоричика» фильмүүдээ табижа харуулдаг. Юрэ бусын киностуди 14 алтан, мүнгэн, бронзо медальда, нэгэдэхи шатын 35 дипломдо, Гран при шанда, СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной шагналнуудта хүртэһэн байна.

Харин хүүгэдынь эндэ тон юрын...

Ехэ таһалга. Сонхонуудынь хаалгатай. Ута стол. Энэмнай бишыхан режиссернуудай хүдэлдэг газар гээшэ.

Минии орожо ерэхэдэм, хэншье толгойгоо үргэбэгүй. Тэдэнэр зуража һуугаа. Зурагуудые хайшалжа абана, хэхэ байһан хэрэгтээ бүхы анхаралаа хандуулна, бэшэ юуншье хэрэггүй. Теэд зариманиинь оройдоо зургаа—долоо наһатай бшуу.

Үгы, эдэнэр үлүү ехэ ухаатай хүүгэд бэшэ. Хүдэлмэришэд ба инженернүүдэй, врачнар ба багшанарай үхибүүд. Киногой һонирхолтой ажал тэдэниие нэгэдүүлнэ.

Студиин эрхим фильмүүдэй нэгэнэй автор, арбадахи класай һурагша Галина Робу иигэжэ хөөрэнэ:

—Би «Флоричикада» табан жэлэй саада тээ ерээ һэм. Энэ минии хүсэл зорилго байгаа. Түрүүшээр хэһэн юумэмни урагшагүй байдаг һэн. Харин нэгэтэ манай хүтэлбэрилэгшэ Виктория Ивановна Барбэ һайнаар зурадаг болоош гэбэ. Би эдэ үгэнүүдтэнь үнэншэхэ ехэшье дуратай байгааб. Юрэдөө үзэсхэлэн гоё, үльгэрэй орондо орооб гэжэ һанагша һэм. Зурагуудые олоор зуража эхилээб. Тиигэжэ би түрүүшынгээ фильм гаргаашье һаа, удаан саг соо үнэншэжэ ядадаг байгааб. Бүгэдэ намайе эбтэйгээр амаршалжа, фильмыемни магтана. Мүнөө би хоёрдохи «дипломно» ажалаа дүүргээб.

Фильм «Подари тепло» гэжэ нэрэтэй. Тэрэнии автор Галина Робу болон нүхэдтэйнь хамтадаа харабабди. «Арад зондо баяр бэлэглэхэ» гэһэн урла доро студи хүдэлдэг юм.

...Ехэ хотодо алтан үһэтэй бишыхан басаган ажаһуудаг. Нэгэтэ саһата шуурганай болоҗо байхада, тэрэ гэрһээ гараад, шулуун баабгайханиие харажархиба. «Энэ ехээр даараа»—гэжэ, басаган һанаа һэн. Дэгэл, пуладаа тайлажа, баабгайхандаа үмэдхүүлбэ. Тиин баабгайханай амидыржа, басаганай нүхэр болоһониинь гайхалтайшье бэшэ.

Тус фильм харахадаа, би хүүгэдэй баян, һайн һайхан зүрхэ сэдьхэл хаража байнаб гэжэ һанаа һэм.

—Бэлигүй хүүгэд үгы, —гэжэ студиин хүтэлбэрилэгшэ режиссер Виктория Барбэ тоолодог.—Гансал бэлиг шадабарая олоходонь, тэдээндэ туһалха хэрэгтэй. Манай киностудида 38 хүүгэд ябадаг. Нэгэниинь хэшээлдээ ерэнгүй байдаггүй. Эдэнэр бултадаа мэргэжэлтэй режиссернууд болохошьегүй байжа магад, зүгоор һургууляа дүүргээд, зариманиинь ороной элдэб киностудинуудта ородог юм. Бидэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ зорилго табингүй, миин лэ хүүгэдые гоё һайхан юумэ ойлгожо һурганабди. Манай хүмүүжэмэлнүүд һонирхолтойгоор ажаһууна, энэнь хойшодоо аша үрэтэй байха. Хаанашье ажаллаа һаа, тэдэнэр оролдосотой байха гэжэ найданаб.

Валентин ФИЛИПСКИ,
АПН-эй корреспондент.

ХУРА, БОРОО

Байгша оной июлиин 16-най һүни республикын баруун-урда аймагуудаар хура бороон, аадар ороһон байна. Хоногой туршада Түнхэндэ —39, Захааминай аймагай Закаменск тосхондо — 26, Михайловскада — 23, Санагада—21, Сахиртa—11, Тарбагатайда—17, Кабанскада—10, Торн, Моондо, Гусиноозерскдо—4, Петропавловка, Улаан-Үдэдэ—3, Хэжэнгэ, Хори, Бэшүүр, Нестерово тосхондо нэжээд миллиметр шинг нойтон ороо. Тиихэдэ Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта бага зэргээр хура бороо ороһон.

Баруун-урда аймагуудта ороһон бороогой уһанһаа Зэдэ гол энги һабаяа алдажа эхилһэн байна. Мүнөө Зэдэ гол нэгэ метр тухайгаар нэмэнхэй. Тээсгэнэй нэмэһэн Сэлэнгэ гол һүүлэй хэдэн хоногой туршада татажа, эхилһэн байгаа. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор Сэлэнгэ голой уһан 61 сантиметрээр һууһан байна

Л. ГОНЧАРОВА.

Элүүр энхын булан

МЭДЭЭД ЯБАХАДА ҺАЙН

Грипп — зарим үедэ нэгэ доро олон хүнүүдтэ хүрэдэг, түргэн һүжэрдэг, халдабаритай үбшэн.

Хүн гриппээр гэнтэл үбдэшэдэг байна. Тиихэдээ ехээр тархяа үбдэжэ, халууржа эхилнэ, бэе дагжа һүрэдэг, түргөөр һулардаг, мүн найтаалгаха, ханяалгаха. Хүнгөөр хүрэһэн грипп 3—4 удэр үргэлжэлдэг, харин хүндөөр хүрөө һаа, удаанаар хэбтүүлхэдээ болохо байна.

Грипп тараадаг вирус олон янзатай. Үбшэн хүнэй түбэнги, мэнгээрһэн хоолойдо байрлаһан аад, ханяахадань агаарта гаража, элүүр хүнүүдтэ халдадаг. Тиимэһээ гриппээр үбдэһэн хүниие зонһоо амяарлажа хэбтүүлхэ шухала, ондоо таһалгада оруулха гү, али хүшэгээр халхалхада һайн байдаг.

Гриппэжэ эхилбэб гэжэ һанабал, хүн ажалдаа гарахагүй гү, али ниитын газараар, эмхи зургаануудаар ябаха ёһогүй, Үхибүүдэй үбдэбэл, тэдэниие саад болон ясли, һургуулидань эльгээнгүй, врачые ерүүлхэ хэрэгтэй. Гриппээр үбдэжэ байһан аад, зоной дунда оробол, тэдэндэ үбшэ халдахааһаа гадна, өөрөө тэрэ хүн уушханай хадхаляада дайруулхадаа эльгэ зүрхөө, бөөрэеэ үбдэхэдээ болохо. Хүнгэнөөршье хүрэһэн грипп хүнэй бэе һуларааҗа, урданайнь үбшэнүүдые һэргэхэдээ магад юм. Тиимэһээ бэеэ зүбөөр абажа ябаха, врачай заабаринуудые дүүргэхэ гээшэ тон шухала байна.

Гриппээр үбшэлһэн хүн амяараа аягатай, полотенцэтэй, хамарай пулаадтай байха ёһотой. Эдэниие, мүн дотор хубсаһыень халуун уһанда угааха шухала. Байдаг таһалгынь сонхо нээжэ, сэбэр агаар оруулхада, багахан хлорно избёосхотой уһанда норгоһон аршуулаар тооһыень даража байхада баһал һайн.

Гриппээр үбдэһэн хүниие харууһалагшад дүрбэн дабхар марляар ама хамараа боохо ёһотой. Иигэжэ мүн хүүгэдээ эдеэлүүлхэдээшье үбшэ халдахаагүй гэжэ оролдохо хэрэгтэй болоно. Бэеэ һэргылхэдээ мүн гриппһээ хамгаалдаг тусагаар сыворотка хэрэглэхэ, сэбэр агаарта ябаха, һалхи абахагүй шухала . Гадна бэеэ шангаахa, хүйтэ абхаһаа айхагүй, зүбөөр хубсалжа ябаха гээшэ мартагдаха ёһогүй. Мүн үхибүүдээ багаһаань боро шэрхеэр һургахада, үглөө бүри физзарядка хэхэдэ, нойтон полотенцээр бэеэ аршахада һайн.

Наһанайнгаа, бэеынгээ шадалай жэшээгээр зохимо спортоор наадахада үлүү болохогүй.

Хүндэтэ нүхэд! Врачай захяа заабаринуудые наринаар бэелүүлэгты, бэеэ гамнагты, дүтынгөө хүнүүдэй гриппээр үбдэхэгүйн түлөө оролдогты, бэеэ хатуу, шэрхи болгогты!

М. БАЛЖАНОВА.
Улаан Хэрээһэнэй Буряадай республиканска комитедэй хүдэлмэрилэгшэ.

СЭНХИР ЭКРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — һүүлэй һонин 14.45 — һурагшадта «Түүдэгэй» программа харуулагдаха. 15.15 — Үнгэтэ телевидени. Концерт. 15.40 — Уласхоорондын панорама. 16.10 — Польшын телевидениин программа. 19.00 «Время» мэдээсэлэй программа. СССР-эй Верховно Соведэй сесси. 19.30—19.40 — забһарлалга. 19.40 — «Очевидное — невероятное» — кино шэнжэлэлгэ. 20.40 — «Дуу сээжэлдэгты».

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуурна:

19.00 — Телепанорама. 19.20 — Ой модоной ба модо болбосоруулдаг промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан кинофестиваль. 19.50—«Факел» — «Хэр байнаш, студент?» — 20.40 — С. Ю. Широких-Полянскиин түрэһөөр 75 жэлэй ойдо.

«Орбита» харуулна:

21. — «Профессор» — Польшын телевизионно уран һайханай фильм. 22.00 — Уласхоорондын панорама. 22.30 — «Мо-лод-цы!» — залуушуулай спортын программа. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. СССР-эй Верховно Соведэй сесси.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, бороон орохогүй. Баруун хойноһоо секундын 10—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура 22—26, Байгал шадарай, Яруунын, Баунтын аймагуудаар 18—22, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 12—14, үдэртөө 22—24 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО ХИЛЫН ЦААНАҺАА

ПРАГА

Чехослованиин залуушуулай фестиваль дээрэ Г. Гусагай хэлэһэн үгэ

ТАСС

Чехословакиин залуушуулай Урда Моравидахи Стражница гэжэ хотодо болоһон фестиваль дээрэ КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак үгэ хэлэбэ.

Уласхоорондын мүнөөнэй байдалда Советскэ Союзай ба социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай һүр хүсэн ехэ боложо, революционно, демократическа ба эб найрамдалда дуратайшуулай хүдэлөөнүүд улам үргэдэжэ байна гэжэ Г. Гусак хэлэбэ. Социалис ба капиталис гүрэнүүдэй хоорондо амгалан ёһоор зэргэ оршолгын асуудалнууд дэлхэйн олониитын анхаралда байһаар. КПСС-эй, Советскэ Союзай эдэбхитэй политикые бидэ үндэрөөр сэгнэнэбди, бүрин һайшаан дэмжэнэбди гээд Г. Гусак тэмдэглээ.

Ороной дотоодын байдал тухай оратор тогтон хэлэбэ. Ниитын байдалай элдэб һалбаринуудтахи түбэг бэрхэшээлнүүдые Чехословакиин арад, залуушуул дабажа гараа.

Партиин зааһан замаар урагшаа дабшаха гээшэ эгээн зүб хэрэг болоно гэжэ олон миллион хүдэлмэришэд, таряашад интеллигенциин түлөөлэгшэд тоолоно.

САНТЬЯГО

Шэнэ харата ябуулганууд

ТАСС

Чилидэхи хархис хүсэнүүд шэнэ харата ябуулга хэбэ. «Патриа ба либертад» гэжэ фашис эмхиин, «Роландо матус» гэжэ национальна партиин зэбсэгжэгдэһэн отрядуудай этэгээдүүд Виньядель-Мар хотодо вице-адмирал Исмаэль Уэртдэ хабаатай байшан руу граната шэдэһэн байна. Тиихэдэ далайн сэрэгэй хэдэн арбаад офицернүүдэй ажаһуудаг хоёр дабхарта байшан гэр руу граната шэдэжэ, ехэ хохидол ушаруулаа.

Һүүлшын долоон хоногой турша соо хархис этэгээдүүд хэдэн харата ябуулгануудые хээ гэжэ Чилиин дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Даниэль Вергара мэдээсээ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ЭСЭШЭ СУСАШАГҮЙ ТЭМСЭЛШЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулалгые дэлхэйн олон оронуудай ниитын элитэ ехэ ажал ябуулагшад халуунаар һайшаан угтаба. Энэ үндэр шагнал барюулалгада зорюулагдаһан баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгые хэблэл үргэнөөр тунхаглана.

КОЛОМБО. Советскэ Союзай эб найрамдалта гадаадын политическэ хараа шугамай асари ехэ амжалтанууд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эдэбхитэй ажал ябуулгатай нягта холбоотой гээд Шри Ланкагай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь С. А. Викремасингхе мэдүүлээ. Эгээл иимэһээ Л. И. Брежневтэ «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулһан тухай мэдээсэлые Шри Ланкагай ажалшад сэдьхэлээ хананганяар угтаба. Эб найрамдалай ба түгшүүрил һуларуулгын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр, шууд сэхээр тэмсэдэгэйнь түлөө совет хүтэлбэрилэгшэдтэ, Л. И. Брежневтэ гүнзэгы талархалтай байһанаа мэдүүлнэбди.

СОФИ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Ленинскэ шан барюулалга эб найрамдалта программа зохёон бэелүүлгэдэ, амгалан тайбанаар зэргэ оршохо ёһо гурим бэелүүлгэдэ тэрэнэй илангаяа ехэ габьяатай байһыень уласхоорондын мэдэрэлгэ болоно гээд БКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, Эсэгэ ороноо хамгаалха фронтын Национальна Соведэй бюрогой секретарь Невена Гецковская мэдүүлээ.

Оп жэлнүүдэй үнгэрхэ тудам КПСС-эй хүтэлбэри доро бидэнтэй эбдэршэгүй, арюун һайхан хани барисаатай Совет ороной улам бүри хүшэ шадалтай боложо байһандань бидэ, болгарнууд, баяртайбди гээд тэрэ хэлэбэ.

ДАККА. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан олголго бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ совет коммунистнууд - ленинецүүдэй партиин, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ Л. И. Брежневэй өөрынь түйлаһан асари ехэ амжалтануудые үнэн, зүбөөр сэгнэһэн ушар болоно гээд Бангладешэй Эб найрамдалай Соведэй генеральна секретарь Али Аксад мэдүүлээ.

Эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ түйлай ехэ туһа нэмэри хэһэнэйнь түлөө Бангладешэй эб найрамдалай тала баримталагшадай зүгһөө Л. И. Брежневтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэнэб гээд Али Аксад хэлэбэ.

МОГАДИШО. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулһан тухай мэдээсэлые Сомалиин олониитэ халуунаар угтаа гээд Сомалиин журналистнуудай нэгэдэлэй генеральна секретарь, элитэ мэдээжэ публицист Джама Салах мэдүүлээ. Энэ хадаа КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программа бэелүүлхэ талаар эсэшэ сусашагүй оролдолго гаргаһанайнь түлөө Л. И. Брежневтэ барюулагдаһан хайра шагнал болоно.

Советскэ Союз уласхоорондын харилсаа һайжаруулха, бата бэхи эб найрамдал хангаха талаар эрид шууд тэмсэхэ байха гэжэ бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүнүүд этигэн найрана.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

ХАРИЛСААНАЙ ЗОРИЛГО—ХҮНЭЙ ЭЛҮҮР ЭНХЫЕ САХИЛГА

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США-да ошоод байха үедэ СССР-эй США-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдһээ уламжалан, совет-американ харилсаанай һайжарһанай ашаар олохон һалбаринуудта харилсаагаа һайжаруулха арга бии.

Элүүрые хамгаалха талаар американ-совет харилсаа саашадань хүгжөөлгэ манай арадта ашатай туһатай байха гээд США-гай элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй, социальна хангалгын министр Каспар Уэйнберджер ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмсэглээ. 1972 оной майда Москвада харилсаа холбооной үргэн программада гар табиһанай һүүлээр хоёр ороной бүлэг эрдэмтэд зүрхэ-һуралай, мүн рак үбшэнгүүдые аргалха, оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха талаар хамтын хүдэлмэриин түсэбүүдые бэлдэжэ эхилээ һэн.

Энэ программын үндэһөөр эрдэмтэд, мэргэжэлтэд нэгэ нэгэндээ айлшалалсажа, дүй дүршэлөө халан абалсаха байна гээд министр хөөрэбэ.

Манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ, һэшхэл

Большевигүүдэй партиин — алдарта ленинскэ партиин байгуулагдаһан РСДРП-гэй II съездын 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Кремлиин Ехэ ордон соо болоһон байна. Энэ суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Сусловай хэһэн элидхэл аха дүү социалис оронуудай, бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хэблэлэй ехэ анхарал татаба. Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ, нүхэр М. А. Сусловай хэһэн элидхэл дүүрэнээр гү, али хуряангыгаар тунхаглахадаа, агуу ехэ Ленинэй эхилһэн хэрэгые КПСС, тэрэнэй Центральна Комитет, Политбюро залан сэхээр бата найдамтайгаар бэелүүлжэ байна гэжэ газетэнүүд бэшэнэ. 15 миллион шахуу хүнһөө бүридэдэг манай партиин гэшүүд Ленинһээ, эстафетэ мэтээр, халан абаһан Октябриин улаан тугые саашадаашье үндэр дээрэ үргэн ябаха бэзэ гээд этигэн найданабди гээд Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдые хариин оронуудай хэблэл онсолон тэмдэглэнэ.

Үнгэрһэн 70 жэлэй турша соо Ленинэй партиин гаталһан алдарта зам тухай, социалис ба коммунис байгуулалтын бүхы һалбаринуудта, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ тэрэнэй түйлаһан агууехэ түүхэтэ илалтанууд, амжалтанууд тухай хөөрэһэн материалнууд дотор КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программа бэелүүлгэдэ ЦК-гай Политбюрогой, Л. И. Брежневэй өөрынь хэһэн ехэ туһа нэмэридэ хариин оронуудай хэблэл үндэр сэгнэлтэ үгэнэ.

«РСДРП-гэй II съезд КПСС-эй түүхэдэ элитэ ехэ үе болоно. Энээнэй ашаар Россиин хүдэлмэришэн ангиин парти, шэнэ түхэлэй пролетарска парти, большевигүүдэй парти, Ленинэй агууехэ парти байгуулагдаа һэн», — гэжэ «Работническо дело» бэшэнэ.

«Ленинэй туг доро парти совет арадые шэнэ илалтануудта хүргэнэ», — гэжэ «Нойес дойчланд» газетэ тэмдэглэнэ. «Советскэ Союзай бэелүүлдэг политика СССР-эй ба бусад социалис оронуудай хоорондохи аха дүүгэй харилсаа саашадань һайжаруулха, коммунис хүдэлөөнэй, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхэ арга олгоно гэжэ Л. И. Брежнев дахин баталаа», — гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай орган бэшэнэ.

«Марксизм - ленинизмдэ хэлбэришэгүй үнэн сэхэ» — гэжэ Варшавын «Трибуна люду» газетэ КПСС-эй ажал ябуулгые элирхэйлнэ.

Югославиин «Борьба» газетэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ тунхаглахадаа, эб найрамдалта совет программа бэелүүлгэ хүн түрэлтэниие шэнэ дайнай аюулһаа холодуулха, амгалан тайбанаар зэргэ оршохо арга боломжо арадуудта олгохо байна гэһэн үгэнүүдые онсолон тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

ДЕЛИ

Бүхэдэлхэйн конгресс угтуулан

ТАСС

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада болохо бүхэдэлхэйн конгрессто Индиин олониитэ үргэнөөр бэлэдхэл хэжэ байна. Индиин национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин Бүхэиндиин комитедэй генеральна секретарь Чандраджит Ядав түрүүтэй Бүхэиндиин национальна бэлэдхэлэй комитет тэрэниие хүтэлбэрилнэ. Бэлэдхэлэй комитет общественных 200 гаран элдэб түлөөлэгшэдһөө бүридэдэг юм. Бэлэдхэлэй комитедэй шиидхэбэреэр конференцинүүд август—сентябрь һаранuудта ороной бүхы штадуудта үнгэргэгдэжэ, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада болохо бүхэдэлхэйн конгрессто хабаадаха Индиин делегациин гэшүүдые эсэслэн тодорхойлхо юм. Эдэ хэмжээ ябуулганууд эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүгэдэ национальна конференцеэр дүүрэхэ.

Москвада болохо конгресс угтуулан үнгэргэгдэхэ хэмжээ ябуулгануудта туһа хүргэхэ дурадхалнууд, тодорхой зүбшэлнүүд Индиин бүхы заха булангуудһаа үдэр бүри бэлэдхэлэй комитедтэ ороно гээд эб найрамдалай ба һаналаа нэгэдэлгын Бүхэиндиин эмхиин генеральна секретарь Читта Бисвас ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО

Совет түхеэрэлгэнүүд Бразилида эльгээгдэнэ

ТАСС

Паранапанема мүрэн дээрэ баригдажа байһан «Капивара» гэжэ гидроэлектростанцида табигдаха элшэ хүсэнэй түхеэрэлгэнүүдэй зарим хубинь Советскэ Союзһаа Бразилида эльгээгдэбэ.

Гидроэнергетическэ барилгын ехэ дүй дүршэлтэй Советскэ Союз хүгжэжэ байгаа оронуудта сэгнэшэгүй туһа хүргэдэг гээд «Жорнал ду Бразил» гэжэ газетэ бэшэнэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 68-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-02438. Заказ № 0044